Bătrânul care citea romane de dragoste

Luis Sepulveda

Capitolul întâi

Cerul era o burtă umflată de măgar atârnând amenințător la numai câteva palme deasupra capetelor noastre. Vântul călduț şi lipicios mătura câteva frunze căzute şi zgâlțâia violent bananierii rahitici care împodobeau frontispiciul primăriei.

Puținii locuitori din El Idilio şi, o dată cu ei, câțiva aventurieri veniți de prin apropiere se adunau pe chei, aşteptându-şi rândul pentru a se aşeza în fotoliul rotativ al doctorului Rubicundo Loachamin, dentistul, care alina durerile pacienților săi printr-o ciudată anestezie orală.

— Te doare? întreba.

Agățându-se cu disperare de brațele fotoliului, pacienții răspundeau holbând peste măsură ochii şi mai ales şiroind de sudoare.

Unii dintre ei încercau să-şi îndepărteze gura de mâinile insolente ale dentistului şi să-i răspundă printr-o meritată înjurătură, dar intențiile lor eşuau din pricina brațelor vânjoase şi glasului autoritar al stomatologului.

— Stai liniştit, ce dracu'! Ia mâinile! Ştiu că doare. Şi a cui e vina? Ia să vedem. A mea? A guvernului! Bagă bine la cap! Guvernul e vinovat că ai dinții stricați. Guvernul e vinovat că te doare.

Pacienții îndurerați încuviințau atunci închizând ochii sau mişcând uşor din cap.

Doctorul Loachamin ura guvernul. Toate guvernele şi pe fiecare în parte. Fiul ilegitim al unui imigrant iberic, moştenise de la tatăl său o poftă nestinsă de scandal împotriva oricărei autorități, însă motivele acelei uri neîmpăcate se pierduseră la un chef din tinerețe, astfel încât pălăvrăgelile lui de anarhist se transformaseră într-un fel de hibă morală care îl făcea simpatic.

Vocifera împotriva guvernelor care se schimbau la fel cum o făcea împotriva străinilor veniți uneori de la instalațiile petrolifere din Coca şi care, impudici, fotografiau fără să ceară îngăduință gurile deschise ale pacienților săi.

În imediata apropiere, echipajul puțin numeros al vaporului *Sucre* încărca mănunchiuri de banane verzi şi saci cu boabe de cafea.

Într-o parte a cheiului erau îngrămădite lăzi de bere, de rachiu Frontera, de sare şi buteliile cu gaz care fuseseră descărcate devreme în acea zi.

Sucre avea să ridice ancora când dentistul va termina de reparat fălcile, urma să navigheze împotriva curentului pe râul Nangaritza, pentru a intra mai târziu în Zamora şi, după patru zile de lentă navigație, avea să ajungă în portul fluvial din El Dorado.

Vaporul, o străveche cutie plutitoare pusă în mişcare de spiritul hotărât al comandantului său, mecanic de meserie, de eforturile celor doi bărbați

zdraveni care formau echipajul şi de voinţa tuberculoasă a unui bătrân motor diesel, nu avea să se întoarcă decât după sfârşitul anotimpului ploios, prevestit de cerul acoperit de nori.

Doctorul Rubicundo Loachamin venea în El Idilio de două ori pe an, întocmai ca poştaşul, care rareori aducea corespondenţă pentru vreun localnic. Din valijoara lui paradită nu ieşeau decât hârtii oficiale adresate primarului sau portretele solemne şi decolorate de umezeală ale celor care se perindau la guvernare.

Oamenii aşteptau sosirea vaporului fară altă speranţă decât aceea de a-şi vedea înnoite proviziile de sare, gaz, bere şi rachiu, dar pe dentist îl primeau cu un sentiment de uşurare, mai cu seamă supravieţuitorii epidemiei de malarie, obosiţi să tot scuipe resturi de dinţi şi dornici să aibă gura curăţată de aşchii, pentru a-şi proba una dintre protezele frumos aliniate pe o muşama vineţie care avea un incontestabil aer suveran.

Tunând şi fulgerând împotriva guvernului, dentistul le curăţa gingiile de ultimele resturi de dinţi şi le poruncea imediat să-şi clătească gura cu rachiu.

— Bine, hai să vedem. Asta cum îţi vine?

— Mă strânge. Nu pot să-nchid gura.

— La naiba. Ce delicaţi sunteţi! Ia să vedem, mai încearcă una.

— Mi-e prea largă, o să-mi cadă dacă strănut.

— Atunci ai grijă să nu răceşti, fricosule. Deschide gura.

Şi îl ascultau.

După ce probau diferite proteze, o găseau pe cea mai potrivită şi discutau preţul, în timp ce dentistul le dezinfecta pe cele rămase, scufundându-le într-o oală cu clor.

Fotoliul rotativ al doctorului Rubicundo Loachamin reprezenta o adevărată instituţie pentru locuitorii de pe malul râurilor Zamora, Yacuambi şi Nangaritza.

În realitate, era vorba despre un scaun vechi de bărbier, cu picioarele şi braţele vopsite în alb. Fotoliul rotativ avea nevoie de vigoarea comandantului şi a echipajului de pe Sucre pentru a fi ridicat, şi era apucat de picioare spre a fi aşezat pe un podium de un metru pătrat, pe care dentistul îl numea „cabinetul medical".

— În cabinetul medical eu dau ordine, fir-ar să fie. Aici faceţi ce vă spun eu. Când vă daţi jos de-aici mă puteţi numi felcer, măcelar, dinţolog sau cum vi se mai năzare şi se prea poate chiar să primesc să beau cu voi un păhărel.

Cei care îşi aşteptau rândul afişau nişte mutre de suferinţă cumplită, iar cei care făceau cunoştinţă cu cleştii de scos măsele nu aveau nici ei o faţă mai fericită.

Singurele personaje surâzătoare din apropierea cabinetului medical erau sălbaticii, care stăteau pe vine şi priveau.

Sălbaticii metişi. Indigeni respinşi de propriul lor neam, shuar, pentru că erau consideraţi a fi ticăloşiţi şi degeneraţi, având obiceiurile „apaşilor", ale celor albi...

Îmbrăcaţi în zdrenţe rămase de la albi, metişii acceptau fără să protesteze

porecla scornită de cuceritorii spanioli.

Era o diferență enormă între un shuar îngâmfat şi trufaş, cunoscător al tainicelor tărâmuri amazoniene, şi un sălbatic metis, ca aceia care se strângeau pe cheiul din El Idilio în aşteptarea unei guri de tărie.

Sălbaticii surâdeau arătându-şi dinții ascuțiți cu pietre de râu.

— Şi voi? La ce dracu' vă uitați? Într-o zi tot o să încăpeți pe mâna mea, maimuțoilor!, îi amenința dentistul.

Înțelegând aluzia, sălbaticii răspundeau fericiți.

— Sălbatic are dinți buni. Sălbatic mănâncă mult carne de maimuță.

Uneori, câte un pacient scotea un strigăt care înspăimânta păsările şi azvârlea cât colo cleştele cu o lovitură de pumn, ducându-şi mâna liberă la mânerul macetei.

— Poartă-te ca un bărbat, papă-lapte ce eşti. Ştiu că te doare şi ți-am spus a cui e vina. Să-mi faci mie asemenea fițe! Stai cuminte şi arată-mi că ai boaşele la locul lor.

— Da' îmi iese sufletul din mine, dom' doctor. Lăsați-mă să trag o duşcă mai întâi.

După ce termină cu ultimul suferind, dentistul oftă din greu. Înveli protezele care nu-şi găsiseră clienți în muşamaua vineție şi, în timp ce îşi dezinfecta instrumentele, văzu trecând canoea unui shuar.

Indigenul vâslea în picioare, la pupa ambarcațiunii sale înguste. Ajungând în dreptul vasului Sucre, mai vâsli de două ori şi se trezi lipit de vapor.

La bord apăru figura plictisită a comandantului. Indigenul shuar îi explica ceva gesticulând din tot corpul şi scuipând neîncetat.

Dentistul termină de şters instrumentele şi le aşeză într-o trusă de piele. Imediat după aceea luă recipientul în care pusese dinții stricați şi îi aruncă în apă.

Comandantul şi shuarul trecură pe lângă el şi se îndreptară spre primărie.

— Trebuie să aşteptăm, doctore. Aduc aici un străin mort.

Vestea nu îl bucură câtuşi de puțin. Sucre era o rablă incomodă, mai ales când se întorcea din călătorie, descărcând pe chei banane verzi şi cafea culeasă târziu, pe jumătate putrezită.

Dacă începea să plouă înainte de vreme, ceea ce avea să se şi întâmple, dat fiind că vaporul plecase cu o săptămână mai târziu din pricina mai multor defecțiuni, atunci erau nevoiți să adăpostească sub o prelată încărcătura, pasagerii şi echipajul, fără să mai rămână loc pentru hamacuri, iar dacă la toate astea se mai adăuga şi un mort, călătoria avea să fie de două ori mai incomodă.

Dentistul îi ajută să urce la bord fotoliul rotativ şi făcu imediat cale întoarsă spre capătul cheiului, unde îl aştepta Antonio José Bolívar Proafio, un bătrân vânjos, căruia puțin îi păsa de povara numelui său ilustru.

— N-ai murit încă, Antonio José Bolívar?

Înainte de a-i răspunde, bătrânul îşi mirosi subsuorile.

— Se pare că nu. Încă nu duhnesc. Dar dumneavoastră?

— Cum stai cu dinții?
— Îi am aici, răspunse bătrânul, ducându-şi mâna la buzunar.
Desfăcu o batistă decolorată şi îi arătă proteza.
— Şi de ce nu îi foloseşti, bătrân nătâng?
— Acuşica mi-i pun. Dar nu mâncam şi nici nu vorbeam. De ce să-i tocesc?
Bătrânul îşi potrivi dantura, plescăi din limbă, scuipă cu poftă şi îi oferi sticla cu rachiu Frontera.
— Bine. Cred că mi-am câştigat dreptul să trag o duşcă.
— Sigur că da. Astăzi ați scos douăzeci şi şapte de dinți întregi şi o grămadă de aşchii, dar tot mai grozav e rachiul ăsta.
— Îmi ții mereu socoteala?
— Pentru asta sunt făcuți prietenii. Ca să se bucure de izbânda altuia. Înainte era mai bine, nu credeți? Când încă mai veneau colonişti tineri. Vă amintiți de țăranul ăla, care v-a lăsat să-i scoateți toți dinții numai ca să câştige un pariu?
Doctorul Rubicundo Loachamin clătină din cap pentru a-şi pune ordine în amintiri, şi astfel apăru imaginea bărbatului, nu tocmai tânăr şi îmbrăcat ca un țăran de pe coastă, numai în alb, desculț, dar cu pinteni de argint.
Țăranul ajunsese la cabinetul medical însoțit de vreo douăzeci de indivizi, beti criță cu toții. Erau căutători de aur fără casă. Hoinari, aşa le spuneau oamenii, şi puțin le păsa dacă găseau aur în râu sau în traista aproapelui. Țăranul se prăbuşise pe fotoliu şi îl privise cu o expresie tâmpă.
— Spune.
— Mi-i scoateți pe toți. Unul câte unul, şi după aia mi-i puneți aici, pe masă.
— Deschide gura.
Omul îl ascultase, iar dentistul avusese prilejul de a vedea că, pe lângă măselele paradite, mai avea mulți dinți, unii stricați, alții întregi.
— Mai ai un pumn întreg de dinți. Ai bani pentru atâtea extracții?
Omul renunțase la expresia tâmpă.
— Uite cum stă treaba, dom' doctor: prietenii aci de față nu mă cred când le spun că sunt bărbat. Chestia e că le-am zis că vă las să-mi scoateți toți dinții, unul câte unul şi fără să mă plâng. Chestia e că am făcut pariu, iar dumneavoastră şi cu mine o să împărțim câştigul frățeşte.
— La al doilea pe care ți-l scoate, o să faci pe tine şi o să strigi după mămica, zbieră unul din grup, iar ceilalți îi ținură isonul, râzând în hohote.
— Mai bine te duci să mai bei câteva păhărele şi te mai gândeşti. Eu nu fac porcării din astea, spuse dentistul.
— Uite cum stă treaba, dom' doctor: dacă nu mă lăsați să câştig pariul, o să vă iau gâtul cu chestia asta pe care o port cu mine.
Țăranului îi sticliseră ochii în timp ce mângâia mânerul macetei.
Aşa că pariul fusese respectat. Omul deschisese gura şi dentistul îi numărase din nou dinții. Erau cincisprezece şi, auzind asta, provocatorul scosese cincisprezece boabe de aur, pe care le aşezase ca un şirag pe

muşamaua vineţie unde stăteau protezele. Câte una pentru fiecare dinte, iar ceilalţi împătimiţi, împărţiţi în două tabere, începuseră să facă pariuri, scoţând la rândul lor alte boabe de aur. De la al cincilea pariu, numărul acestora începuse să crească simţitor.

Ţăranul îl lăsase să-i scoată primii şapte dinţi fără să i se clintească nici un muşchi pe faţă. Nu se auzea nici musca, iar când i-l scosese pe al optulea, se pornise o hemoragie care în numai câteva clipe îi umpluse gura de sânge. Omul nu putea să vorbească, dar îi făcuse semn că vrea o pauză.

Scuipase de câteva ori, formând cheaguri mari de sânge pe podium şi trăsese o duşcă de rachiu, care îl făcuse să se înconvoaie de durere pe fotoliu, dar nu scosese nici un sunet şi, după ce mai scuipase o dată, îi făcuse semn dentistului să continue.

La sfârşitul masacrului, fără nici un dinte în gură şi cu faţa mânjită până la urechi, ţăranul trăsese un rânjet înspăimântător de bucurie că izbândise şi împărţise frăţeşte câştigul cu dentistul.

— Alea da, vremuri! şopti doctorul Loachamin, trăgând încă o duşcă.

Rachiul de trestie îi arse gâtlejul şi dădu înapoi sticla cu o strâmbătură.

— Nu vă mai strâmbaţi, dom' doctor! Asta omoară viermii din măruntaie, spuse Antonio José Bolívar, dar nu mai putu să adauge nici un cuvinţel.

Două canoe se apropiau, şi într-una din ele se zărea trupul neînsufleţit al unui bărbat blond.

Capitolul al doilea

Primarul, singurul funcţionar, autoritatea maximă şi reprezentantul unei puteri mult prea îndepărtate pentru a provoca teamă, era un bărbat obez, care năduşea fără-ncetare.

Localnicii spuneau că sudoarea începuse să curgă şiroaie din el de îndată ce pusese piciorul pe pământ, după ce debarcase de pe Sucre, şi de atunci nu mai prididise cu mototolitul batistelor, câştigându-şi binemeritata poreclă de Bălosul.

Mai şuşoteau că, înainte de a ajunge în El Idilio, fusese trimis într-un oraş mare de la munte şi că, din pricina unei tâlhării, fusese mutat în acest colţ uitat de lume, drept pedeapsă.

Asuda, iar cealaltă ocupaţie a lui consta în a împărţi proviziile de bere. Aşezat în biroul lui, trăgea cât putea de berea din sticle, pe care o bea cu înghiţituri mici, ştiind că, o dată terminată, realitatea avea să i se pară şi mai exasperantă.

Când norocul era de partea lui, îşi putea permite să viseze că seceta avea să fie urmată de vizita vreunui străin bine aprovizionat cu whisky. Primarul nu bea rachiu de trestie asemenea celorlalţi localnici. Îi încredinţa că Frontera îi provocase coşmaruri şi că trăise urmărit de fantasma nebuniei.

De câtăva vreme trăia cu o băştinaşă pe care o bătea cu sălbăticie, învinuind-o că îi făcuse vrăji, şi toţi trăgeau nădejde că femeia avea să îl ucidă.

Se făceau chiar pariuri pe tema asta.

Din clipa în care venise pe acele meleaguri, cu şapte ani în urmă, reuşise să se facă urât de toți.

Venise cu ideea fixă de a strânge biruri, din motive cu neputință de înțeles. Încercase să vândă permise de pescuit şi vânătoare într-o regiune nesupusă nimănui. Voise să primească drept de uzufruct de la toți culegătorii de lemne, care adunau lemne umede dintr-o pădure mai bătrână decât toate statele din lume şi, într-o pornire de mare hărnicie civică, dăduse poruncă să se construiască o cocioabă din trestie, unde urma să-i închidă pe bețivii care refuzau să plătească amenzile pentru tulburarea liniştii publice.

Pe unde trecea nu stârnea decât priviri dispreţuitoare, iar transpirația lui întețea ura localnicilor.

Primarul dinaintea lui fusese în schimb foarte preţuit. Trăieşte şi lasă-i şi pe ceilalți să o facă era deviza lui. Lui i se datorau debarcările vaporului şi vizitele poştaşului şi ale dentistului, însă nu rezistase prea mult în funcție.

Într-o după-amiază se certase cu unul dintre căutătorii de aur şi fusese găsit, două zile mai târziu, cu căpățâna despicată de lovituri de macetă şi pe jumătate mâncat de furnici.

Vreme de câțiva ani, El Idilio rămăsese fără nici o autoritate care să apere suveranitatea Ecuadorului asupra acelei păduri nesfârşite, până când puterea centrală îl trimisese acolo pe împricinatul pedepsit.

În fiecare luni - era obsedat de ziua de luni - îl vedeau arborând drapelul pe un stâlp de pe chei, până când o furtună smulsese cârpa aceea zdrențuită şi o făcuse să dispară în adâncul pădurii. O dată cu ea, dispăruse şi certitudinea că era luni, de care oricum nu se sinchisea nimeni.

Primarul ajunse pe chei. Se ştergea pe față şi pe gât cu o batistă. O mototoli şi dădu ordin să fie adus cadavrul.

Era vorba despre un bărbat tânăr, care nu trecuse de patruzeci de ani, blond şi cu o constituție robustă.

— Unde l-au găsit?

Băştinaşii se priviră unul pe altul, ezitând între a răspunde şi a păstra tăcerea.

— Sălbaticii ăştia nu înțeleg spaniola? mârâi primarul.

Unul dintre indigeni se hotărî să vorbească.

— Pe râu în sus. La două zile de-aici.

— Lăsați-mă să văd rana, porunci primarul.

Al doilea indigen întoarse capul mortului. Insectele îi devoraseră ochiul drept, iar cel stâng mai păstra încă o strălucire albastră. Avea o tăietură care începea la bărbie şi se sfârşea pe umărul drept. Din rană ieşeau resturi de artere şi câțiva viermi albicioşi.

— Voi l-ați omorât.

Shuarii se dădură înapoi.

— Nu. Shuar nu omorând.

— Nu mințiți. A fost despicat de o lovitură de macetă. Se vede de la o poştă.

Grăsanul cel veşnic transpirat scoase pistolul şi îl îndreptă spre indigenii surprinşi.

— Nu. Shuar nu omorând, îndrăzni să repete cel care vorbise mai devreme.

Primarul îl reduse la tăcere izbindu-l cu mânerul armei.

Un firicel subţire de sânge ţâşni din fruntea shuarului.

— Nu mă duceţi voi pe mine cu zăhărelul. Voi l-aţi omorât. Căraţi-vă. La primărie o să-mi spuneţi motivele. Mişcaţi-vă fundul, sălbaticilor. Iar dumneata, căpitane, pregăteşte-te să duci doi deţinuţi pe *Sucre*.

În chip de răspuns, căpitanul vasului ridică din umeri.

— Mă scuzaţi, dar dumneavoastră bateţi câmpii rău de tot. Asta nu e lovitură de macetă, se auzi giasul lui Antonio José Bolívar.

Primarul mototoli batista cu furie.

— Da' tu de unde stii?

— Eu ştiu ce văd.

Bătrânul se apropie de cadavru, se aplecă, îi întoarse capul şi desfăcu rana cu degetele.

— Vedeţi carnea asta deschisă în straturi? Vedeţi că la falcă rana e mai adâncă şi pe măsură ce coboară e tot mai superficială? Vedeţi că sunt patru crestături în loc de una?

— Şi ce dracu' vrei să spui cu asta?

— Că nu există macete cu patru lame. Lovitură de labă. E lovitura de labă a unui tigru. Un animal adult l-a omorât. Veniţi. Mirosiţi.

Primarul îşi trecu batista peste ceafă.

— Să miros? Văd că e deja pe jumătate putrezit.

— Lăsaţi-vă pe vine şi mirosiţi. Nu miroase nici a mort, nici a viermi. Mirosiţi-i hainele, părul, totul.

Învingându-şi scârba, grăsanul se aplecă şi adulmecă asemenea unui câine fricos, fără să se apropie prea mult.

— A ce miroase? îl întrebă bătrânul.

Alţi curioşi se apropiară pentru a mirosi la rândul lor rămăşiţele.

— Nu ştiu. De unde să ştiu? A sânge, a viermi, răspunse primarul.

— Duhneşte a pişat de cotoi, spuse unul dintre curioşi.

— De pisică. A pişat de pisică mare, rectifică bătrânul.

— Ceea ce nu dovedeşte că n-ar fi fost omorât de ăştia.

Primarul încercă să-şi redobândească autoritatea, dar atenţia localnicilor era îndreptată asupra lui Antonio José Bolívar.

Bătrânul se întoarse să mai cerceteze o dată cadavrul.

— L-a omorât o femelă. Probabil că masculul bântuie pe-acolo, rănit. Femela l-a ucis şi imediat după aceea a urinat pe el ca să-l însemneze, ca nu cumva să-l mănânce alte fiare în timp ce-şi căuta ea masculul.

— Gogoriţe răsuflate. Sălbaticii ăştia l-au ucis şi dup-aia l-au stropit cu pişat de cotoi. Voi înghiţiţi orice minciună sfruntată, declară primarul.

Indigenii încercară să-i răspundă, însă ţeava de pistol îndreptată spre ei fusese o poruncă imperativă, care-i silea să păstreze tăcerea.

— Şi de ce mă rog ar fi făcut-o? interveni dentistul.

— De ce? Mă surprinde întrebarea dumitale, doctore. Ca să-l jefuiască. Ce alt motiv ar fi putut să aibă? Sălbaticii ăştia nu se dau în lături de la nimic.

Bătrânul clătină din cap cu mâhnire şi îl țintui cu privirea pe dentist. Acesta îşi dădu seama ce urmărea Antonio José Bolívar şi îl ajută să care ce mai rămăsese din cadavru pe scândurile de pe chei.

Un ceas de mână, o busolă, un portofel cu bani, o lampă cu gaz, un cuțit de vânătoare, un lanț de argint de care atârna un medalion înfățişând un cap de cal. Bătrânul vorbi cu unul dintre shuari pe limba lui, iar acesta sări în canoe pentru a-i înmâna un rucsac de pânză verde.

Deschizându-l, găsiră muniție pentru puşcă de vânătoare şi cinci piei de tigru foarte mici. Piei de cotoi cu pete, nu mai mari de-o palmă. Erau date cu sare şi duhneau, dar nu chiar atât de tare ca mortul.

— Ei bine, excelență, mi se pare că ați rezolvat cazul, spuse dentistul.

Primarul, lac de sudoare, îi privea pe shuari, pe localnici, pe dentist şi nu ştia ce să mai spună.

De îndată ce văzură pieile, indigenii schimbară între ei câteva replici nervoase şi săriră în canoea lor.

— Stați! Voi aşteptați aici până când hotărăsc eu, ordonă grăsanul.

— Lăsați-i să plece. Au toate motivele s-o facă. Sau n-ați înțeles încă?

Bătrânul îl privea pe primar şi dădea din cap. Deodată, luă una dintre piei şi i-o aruncă. Grăsanul transpirat o prinse cu un gest scârbit.

— Gândiți-vă, excelență. Ați stat atâția ani aici şi n-ați învățat nimic. Gândiți-vă. Dobitocul ăla de străin a omorât puii şi mai mult ca sigur l-a rănit pe mascul. Ia uitați-vă la cer. Începe să plouă. Încercați să vă imaginați scena. Femela ieşise la vânat ca să-şi umple burta şi să-i poată alăpta în primele săptămâni de ploaie. Puişorii nu erau înțărcați şi masculul a rămas să-i îngrijească. Aşa se întâmplă cu fiarele sălbatice şi aşa i-a surprins străinul. În momentul ăla, femela bântuia pe-acolo înnebunită de durere. Şi tot atunci voia să-l prindă pe ucigaş. Nu cred că i-a fost prea greu să ia urma străinului. Nefericitul ducea cu sine şi mirosul laptelui cu care femela îşi hrănise puii. Mai omorâse şi alți oameni. Simțea şi recunoştea în el mirosul sângelui de om, iar după mintea femelei, noi toți suntem asasinii puilor ei, toți avem acelaşi miros pentru ea. Lăsați-i pe shuari să plece. Trebuie să vestească pe la casele lor şi prin împrejurimi. Fiecare zi care trece o va face pe femelă tot mai disperată şi mai periculoasă şi va căuta sânge în preajma aşezărilor omeneşti. Fiu de târfă! Uitați-vă la pieile astea. Sunt atât de mici şi de nefolositoare. Să vânezi când stă să-nceapă ploaia şi cu puşcă pe deasupra! Ia uite ce de găuri în pieile astea. Vă dați seama? Dumneavoastră i-ați acuzat de crimă pe shuari, iar noi ne-am dat seama că răufăcătorul e un străin. Să vânezi în afara sezonului, şi mai cu seamă specii interzise! Iar dacă vă gândiți puțin la armă, vă asigur că shuarii nu au aşa ceva, fiindcă au găsit-o la mare depărtare de locul unde fusese ucis străinul. Nu mă credeți? Uitați-vă la cizmele lui. Partea din spate e ferfeniță. Asta înseamnă că tigroaica l-a târât o bună bucată de drum după ce l-a omorât. Priviți cămaşa sfâşiată în dreptul pieptului. De-acolo l-a apucat

fiara cu dinții, ca să-l tragă după ea. Sărmanul străin! Trebuie să fi avut parte de o moarte cumplită. Ia uitați-vă la rană. O gheară i-a sfâşiat beregata. Cred că a agonizat vreo jumătate de oră, în timp ce femela bea sângele care şiroia din el, după care, deşteaptă cum e, l-a târât până la malul râului, ca nu cumva să-l devoreze furnicile. Atunci a urinat pe el, pentru a-l însemna, şi probabil că plecase în căutarea masculului când l-au găsit shuarii. Lăsați-i să plece, şi cereți-le să îi anunțe pe căutătorii de aur care s-au statornicit pe mal. O tigroaică înnebunită de durere e mai primejdioasă decât douăzeci de asasini strânşi laolaltă.

Primarul nu scoase nici o vorbuliță şi plecă să scrie raportul pentru postul de poliție din El Dorado.

Aerul era tot mai fierbinte şi greu de respirat. Vâscos, se lipea de piele ca o peliculă supărătoare şi aducea dinspre pădure liniştea dinaintea furtunii. Dintr-o clipă într-alta aveau să se rupă zăgazurile cerului.

Dinspre primărie răzbătea țăcănitul rar al unei maşini de scris, în timp ce câțiva oameni tocmai terminau de făcut un coşciug pentru a transporta cadavrul, care zăcea uitat pe scândurile de pe chei.

Comandantul de pe Sucre blestema cu ochii ridicați la cerul încărcat de nori şi nu mai pridideа să înjure mortul. Chiar el îşi asumă sarcina de a presăra în cosciug un strat de sare, ştiind că asta nu avea să-i fie de prea mare ajutor.

Erau nevoiți să facă exact aşa cum se obişnuia cu oricine murise în pădure, care, din pricina absurdelor dispoziții legale, nu putea fi abandonat într-un luminiş din junglă; cu alte cuvinte, trebuia să-l spintece de la gât până la vintre, să-i scoată mațele şi să-i umple trupul cu sare. În felul ăsta puteau ajunge cu bine la destinație. Însă în cazul de față era vorba despre un străin şi trebuia să-l aducă întreg, cu tot cu viermii care-l mâncau pe dinăuntru, chiar dacă la debarcare avea să fie doar un sac pestilențial împrăştiind cele mai insuportabile duhori.

Aşezați pe buteliile de gaz, dentistul şi bătrânul priveau curgerea râului. Din când în când îşi treceau unul altuia sticla cu rachiu Frontera şi fumau trabuce învelite în frunze aspre, pe care umezeala nu le poate stinge.

— La dracu', Antonio José Bolívar, l-ai lăsat cu gura căscată pe excelența sa. Nu te ştiam şi detectiv. L-ai umilit în fața tuturor, şi o merita cu vârf şi-ndesat. Trag nădejde că într-o bună zi îl vor spinteca metişii cu sulița.

— O să-l omoare nevastă-sa. Pe zi ce trece adună tot mai multă ură împotriva lui, dar deocamdată nu a strâns destulă. Asta cere timp.

— Ia ascultă! Cu toată încurcătura asta cu mortul, aproape că uitasem. Ți-am adus două cărți.

Bătrânului îi sclipiră ochii.

— De dragoste?

Dentistul dădu aprobator din cap. Antonio José Bolívar citea romane de dragoste şi, cu fiecare călătorie a sa, dentistul îi aducea provizii pentru lectură.

— Sunt triste? întreba bătrânul.

— Să plângi cu sughițuri, nu alta, îl asigura dentistul.

— Cu oameni care se iubesc de-adevăratelea?
— Aşa cum nimeni altcineva n-a mai iubit vreodată.
— Suferă mult?
— Aproape că n-am mai putut să suport, răspundea dentistul.
Însă doctorul Rubicundo Loachamin nu citea romanele.
Când bătrânul îi ceruse hatârul de a-i aduce ceva de citit, indicând foarte clar preferințele sale - suferințe, iubiri tragice şi finaluri fericite - dentistul simțise că se confrunta cu o sarcină greu de dus la îndeplinire.
Se gândea că nu i-ar sta deloc bine dacă ar intra într-o librărie din Guayaquil şi ar spune: „Dați-mi vă rog un roman din cale-afară de trist, cu multă suferință din pricina dragostei şi cu final fericit". L-ar fi luat drept un bătrân libidinos, dar găsise soluția când se aştepta mai puțin, într-un bordel de pe chei.
Dentistului îi plăceau negresele, mai întâi pentru că erau capabile să rostească nişte cuvinte care l-ar fi sculat din morți şi pe un boxer făcut knock-out şi în al doilea rând pentru că nu transpirau în pat.
Într-o după-amiază, în timp ce se hârjonea cu Josefina, o femeiuşcă din Esmeraldas, cu pielea netedă ca pielea de pe tobă, zărise câteva cărți aşezate pe comodă.
— Tu citeşti? o întrebase.
— Da. Însă citesc foarte greu, răspunsese femeia.
— Şi care sunt cărțile care îți plac cel mai mult?
— Romanele de dragoste, răspunsese Josefina, dovedind aceleaşi gusturi ca Antonio José Bolívar.
Începând din acea seară, Josefina îşi îmbinase îndatoririle de damă de companie cu acelea de critic literar, şi la fiecare şase luni alegea două romane care, după părerea ei, ofereau cele mai mari suferințe, aceleaşi pe care Antonio José Bolívar Proano avea să le citească mai târziu, în singurătatea colibei sale de pe malul râului Nangaritza.
Bătrânul primi cărțile, le cercetă copertele şi declară că îi plăceau.
În acel moment tocmai urcau coşciugul la bord, iar primarul supraveghea operațiunea. Zărindu-l pe dentist, îi ordonă unui bărbat să se apropie.
— Primarul spune să nu uitați de impozite.
Dentistul îi înmână bancnotele pregătite de mult şi adăugă:
— Cum de i-a trecut prin cap aşa ceva? Spune-i că sunt un bun cetățean.
Omul se întoarse la primar. Grăsanul înşfăcă bancnotele, le îndesă iute în buzunar şi îl salută pe dentist ducându-şi mâna la frunte.
— Cu alte cuvinte, v-au păcălit şi pe dumneavoastră cu impozitele astea, comentă bătrânul.
— M-au mâncat de viu. Guvernele trăiesc din muşcăturile mârşave cu care îi procopsesc pe cetățeni. Bine măcar că ne alegem şi noi cu câțiva gologani nenorociți.
Fumară şi băură alte câteva înghițituri privind cum curge pe lângă ei eternitatea verde a râului.
— Antonio José Bolívar, te văd cam gânditor. Las-o baltă.

— Aveți dreptate. Nu îmi place deloc treaba asta. Mai mult ca sigur că Bălosul clocește acum o răzbunare și o să mă cheme. Asta nu-mi place deloc. Ați văzut rana? O lovitură clară de labă. Animalul e mare și ghearele lui au cel puțin cinci centimetri. O asemenea fiară, oricât de înfometată ar fi, tot nu-și pierde puterea. Și pe deasupra mai vin și ploile. Urmele se șterg, iar foamea o face și mai vicleană.

— Dacă vrei, poți să refuzi să participi la vânătoare. Ești prea bătrân ca să mai ții la tăvăleală.

— Nu spuneți asta. Uneori îmi vine cheful să mă-nsor din nou. Poate la o vânătoare din asta mă trezesc că-mi cere să-mi fie naș.

— Și-acum fie vorba între noi, câți ani ai, Antonio José Bolívar?

— Prea mulți. Vreo șaizeci, după acte, dar dacă ținem seama de faptul că m-au înregistrat când mergeam de multișor pe picioare, să spunem că merg pe șaptezeci.

Țignalul de pe *Sucre*, care anunța plecarea vasului, îi obligă să-și ia rămas-bun.

Bătrânul rămase pe chei până când vaporul dispăru la o cotitură a râului. Atunci luă hotărârea de a nu mai vorbi cu nimeni în ziua respectivă, își scoase placa dentară, o înveli în batistă și, strângând la piept cărțile, se îndreptă spre coliba lui.

Capitolul al treilea

Antonio José Bolívar Proano știa să citească, dar nu știa să scrie.

Într-un cuvânt, era în stare să tragă o mâzgălitură în dreptul numelui său când trebuia să iscălească vreo hârtie oficială, bunăoară în perioada alegerilor, însă cum asemenea evenimente aveau loc foarte rar, aproape că uitase până și asta.

Citea anevoie, silabisind cuvintele și mai apoi bolborosea cu glas scăzut, ca și cum le-ar fi savurat, iar atunci când deslușea înțelesul unui cuvânt îl repeta dintr-o răsuflare. În cele din urmă, făcea același lucru cu întreaga frază și astfel reușea să-și însușească sentimentele și ideile plăsmuite în paginile citite.

Când un anumit pasaj îi plăcea cu deosebire, îl repeta de mai multe ori, de fiecare dată când socotea de cuvhnță, pentru a-și da seama cât de frumos putea să fie, la rândul său, limbajul omenesc.

Citea folosind o lupă, a doua pe lista obiectelor sale preferate. Prima era placa dentară.

Locuia într-o colibă de trestie de vreo zece metri pătrați, în care își așezase cu grijă puțina mobilă pe care o avea: hamacul de iută, lada de bere pe care stătea lampa cu gaz și o masă înaltă, foarte înaltă, pentru că atunci când îl duruse pentru prima oară spatele își dăduse seama că îl covârșeau anii și se hotărâse să stea jos cât mai rar cu putință.

Atunci își construise masa cu picioare lungi, pe care o folosea ca să

mănânce fără să se-aşeze şi mai ales ca să citească romane de dragoste.

Coliba era ocrotită de un acoperiş de paie şi avea o singură fereastră care dădea spre râu. În fața ei se găsea masa înaltă.

Lângă uşă atârna un prosop zdrențuit şi o bucată de săpun pe care o schimba de două ori pe an. Era vorba de un săpun de calitate, cu miros pătrunzător de seu, care spăla bine hainele, farfuriile, oalele, părul şi trupul.

Pe un perete, la picioarele hamacului, stătea spânzurat un portret retuşat de un artist de la munte, care înfățişa o pereche tânără.

Bărbatul, Antonio José Bolívar Proano, purta un costum albastru foarte sobru, o cămaşă albă şi o cravată în dungi care nu existase decât în închipuirea pictorului.

Femeia, Dolores Encarnacion del Santisimo Sacramento Estupinán Otavalo, purta nişte haine care existaseră cu adevărat şi care continuau să existe în cotloanele îndărătnice ale memoriei, aceleaşi în care se cuibăreşte plictisul singurătății.

O broboadă de catifea albastră conferea demnitate acelui cap de femeie, fără a ascunde cu totul părul de un negru intens şi strălucitor, pieptănat cu cărare pe mijloc, în spatele căruia se zărea peisajul vegetal. Din urechi îi atârnau cercei de aur, iar gâtul îi era înconjurat de mai multe şiraguri de mărgele suflate, la rândul lor, cu aur.

Pieptul, sau mai bine spus ceea ce se vedea din el în portret, era acoperit cu o bluză brodată cu migală, ca prin părțile locului, adică în Otavalo, iar deasupra ei se zărea zâmbetul femeiesc al unei guri mici şi roşii.

Se cunoscuseră încă de pe vremea când erau copii, în San Luis, un sătuc de munte, aflat în apropierea vulcanului Imbabura. Aveau treisprezece ani când fuseseră logodiți, iar în urma unei petreceri care avusese loc doi ani mai târziu, şi la care numai ei nu luaseră parte, deoarece se simțeau stânjeniți de gândul de a se implica într-o aventură care îi depăşea, se treziseră căsătoriți.

Copiii îşi trăiseră primii trei ani de căsnicie în casa tatălui soției, un văduv foarte bătrân, care îşi luase angajamentul să le lase moştenire întreaga avere în schimbul făgăduielii că aveau să-l îngrijească şi să se roage pentru el.

La moartea bătrânului, cei doi aveau vreo douăzeci de ani şi primiră moştenire câțiva metri de pământ, de altminteri puțini la număr, ba chiar insuficienți pentru întreținerea unei familii, la aceştia adăugându-se câteva animale domestice, care dăduseră ortul popii înainte de vreme din pricina cheltuielilor pentru înmormântarea bătrânului.

Timpul trecea. Bărbatul cultiva pământul familiei şi mai lucra pe deasupra şi pe terenurile altor proprietari. Abia dacă aveau după ce bea apă şi singurul lucru care le prisosea erau bârfele răuvoitoare care nu îl priveau pe el, ci pe Dolores Encarnacion del Santisimo Sacramento Estupinán Otavalo.

Muierea nu rămânea grea. În fiecare lună suferea cu odioasă punctualitate venirea ciclului şi după fiecare perioadă menstruală se trezea tot mai însingurată.

— E stearpă din născare, spuneau babele.

— Eu i-am văzut sângele când i-a venit prima dată. Am zărit în el copilaşi

morți, le asigura alta.

— E moartă pe dinăuntru. O femeie ca asta nu e bună de nimic, comentau cu toatele.

Antonio José Bolívar încerca să o consoleze şi mergeau pe la toți vracii, folosind toate ierburile şi alifiile care ar fi putut-o ajuta să zămislească prunci.

Totul era zadarnic. Lună după lună, femeia se ascundea într-un ungher al casei pentru a fi inundată de şuvoiul ruşinii.

Se hotărâseră să plece de la munte, când bărbatului i se propusese o soluție scandaloasă.

— S-ar putea ca tu să fii de vină. Trebuie s-o laşi să meargă singură la carnavalul de San Luis.

Îi propuneau să o ducă la serbările care aveau loc în luna iunie, să o oblige să participe la dans şi la marea beție colectivă care avea loc imediat după plecarea preotului. După asta continuau să se îmbete cu toții, se aruncau pe jos în biserică şi asteptau ca rachiul de trestie, băutura „curată", produsă cu generozitate de fabricile de zahăr, să-şi facă efectul, dând naştere unei învălmăşeli generale de trupuri care se tăvăleau la adăpostul întunericului.

Antonio José Bolívar Proano refuzase eventualitatea de a deveni tatăl unui fiu de carnaval. Pe de altă parte, auzise despre un plan de colonizare a Amazoniei. Guvernul promitea mari întinderi de pământ şi ajutor tehnic în schimbul populării unor teritorii pe care urmăreau să le obțină de la peruani. Trăgea nădejde că o schimbare de climă avea să îndrepte nerodnicia de care suferea unul dintre ei.

În ajunul serbărilor de San Luis îşi strânseră puținele lucruri pe care le aveau, încuiaseră bine casa şi porniră în călătorie.

Le trebuiră două săptămâni ca să ajungă în portul fluvial din El Dorado. Făcuseră o parte din drum cu autobuzul, o parte cu camionul, iar restul drumului îl făcuseră pur şi simplu pe jos, străbătând oraşe cu obiceiuri ciudate, ca de pildă Zamora sau Loja, unde indigenii saragurus se încăpățânează să se-mbrace în negru, ținând în continuare doliu după marele rege Atahualpa.

La capătul altei călătorii care ținuse o săptămână, de data aceasta într-o canoe, cu mâinile şi picioarele amorțite din pricina lipsei de mişcare, ajunseseră la un cot al râului. Singurul aşezământ era o colibă uriaşă de calamină care slujea drept birou, depozit de semințe şi unelte şi locuință a coloniştilor abia sosiți. Se aflau în El Idilio.

Aici, după câteva scurte formalități, le fusese înmânată o bucată de hârtie, pompos sigilată, prin care erau recunoscuți oficial drept colonişti. Le fuseseră date spre folosință două hectare de pădure, câteva macete, câțiva pari, câțiva saci de semințe mâncate de gărgărițe şi făgăduiala unui ajutor tehnic pe care nu aveau să-l primească niciodată.

Cei doi se apucaseră cu sârg să construiască o colibă cu ce aveau la îndemână, şi îndată după aceea începuseră să curețe locul împădurit care le revenea. Munceau de la revărsatul zorilor şi până-n miez de noapte, smulgând

copaci, liane, bălării, pentru ca a doua zi de dimineață să le vadă crescând din nou, cu forțe proaspete, ca şi cum s-ar fi simțit datoare să se răzbune.

O dată cu sosirea primului anotimp ploios, li se terminaseră proviziile şi nu mai ştiuseră ce să facă. Câțiva colonişti aveau arme, mai precis vechi puşti de vânătoare, însă animalele pădurii erau şirete şi iuți. Până şi peştii din râu parcă îşi băteau joc de ei, făcând salturi chiar sub nasul lor fără să se lase prinşi.

Izolați de ploile torențiale, de furtunile pe care nu le cunoşteau, începuseră să trăiască disperarea celor care se ştiu osândiți să aştepte o minune, în tot acest tirop neputând face altceva decât să contemple creşterea necontenită a râului şi curgerea lui năvalnică, în care târa cu sine trunchiuri de copaci şi animale moarte, cu burțile umflate de apă.

Primii colonişti începuseră să dea ortul popii. Unii dintre ei mâncaseră fructe necunoscute; alții fuseseră loviți de boli care se manifestau prin febră ucigător de mare; alții dispăreau în pântecele uriaş al unui şarpe boa care le zdrobea oasele, pentru ca apoi să-i înfulece, mistuindu-i într-un proces de digestie prelungit şi înspăimântător.

Se simțeau pierduți, prinşi într-o luptă fără sorți de izbândă cu ploaia care amenința să le smulgă în orice clipă coliba, cu țânțarii care profitau de scurtele momente de răgaz pentru a se năpusti asupra lor cu o ferocitate ieşită din comun, punând stăpânire pe tot trupul lor, înțepându-i, sugându-le sângele, lăsându-le gâlme fierbinți şi larve sub piele, care la scurtă vreme încercau să iasă la lumină şi deschideau răni pline de puroi în drumul lor către libertatea verde, cu animale înfometate care dădeau târcoale prin pădure, scoțând sunete înfricoşătoare şi nu îngăduiau odihnei să-şi facă sălaş, până când fuseseră salvați de apariția unor oameni pe jumătate goi, cu chipurile mânjite de vopsea roşie, de ale căror capete şi brațe atârnau podoabe felurit colorate.

Erau shuarii care, înduioşați, se apropiaseră de ei pentru a le da o mână de ajutor.

De la ei învățară să vâneze, să pescuiască, să-şi ridice colibe trainice şi rezistente împotriva furtunii, să deosebească fructele comestibile de cele otrăvitoare şi tot de la ei învățaseră să trăiască în deplină armonie cu pădurea.

După încheierea anotimpului ploios, shuarii îi ajutară să curețe porțiuni împădurite de costişă, nu fără a-i avertiza că toate eforturile erau zadarnice.

În pofida sfaturilor primite de la indigeni, semănaseră primele semințe, şi nu le luase prea multă vreme ca să constate că pământul era alunecos. Ploile neîntrerupte pătrunseseră atât de adânc, încât plantele nu mai prindeau rădăcini şi mureau înainte de a înflori, fie pentru că nu mai aveau vlagă, fie pentru că erau devorate de insecte.

La venirea următorului anotimp ploios, pământul pe care-l munciseră din greu alunecase încă de la prima răpăială.

Dolores Encarnacion del Santasimo Sacramento Estupinán Otavalo nu supraviețuise celui de-al doilea an petrecut în El Idilio şi murise în timpul unui acces de febră, din pricina malariei care o rosese până în măduva oaselor.

Antonio José Bolívar Proano ştiuse atunci că nu se putea întoarce sub nici o formă în satul de la munte. Săracii îndură orice, mai puțin eşecul.

Era nevoit să stea pe loc, să rămână acolo, însoțit numai de amintiri, şi acestea tot mai îndepărtate. Voia să se răzbune pe acel pământ blestemat, pe acel iad verzui care îi spulberase dragostea şi visele. Nădăjduia că un foc mistuitor avea să cuprindă întreaga Amazonie, preschimbând-o într-un rug aprins.

Şi, în neputința sa, descoperise că nu cunoştea atât de bine pădurea tropicală încât s-o poată urî .

Învățase limba shuarilor mergând cu ei la vânătoare. Vânaseră tapiri, rozătoare, porci-cu-ombilic, mistreți mici cu carnea foarte gustoasă, maimuțe, păsări şi reptile. Învățase să se folosească de sarbacană, care nu făcea zgomot şi era atât de eficace la vânătoare, şi de suliță, cu care prindea peştii din râu.

Alături de ei, renunțase la pudoarea de țăran catolic. Umbla pe jumătate dezbrăcat şi evita să dea ochii cu noii colonişti, care îl socoteau nebun de legat.

Antonio José Bolívar Proano nu se gândise niciodată la cuvântul libertate, dar se bucura de ea după pofta inimii în mijlocul pădurii tropicale. Oricât de mult ar fi încercat să-şi reînnoiască sentimentul de ură, nu înceta nici o clipă să se simtă în largul său în acea lume, până într-acolo încât ajunsese să-şi uite aversiunea, sedus de ispitele acelor meleaguri fără hotar şi fără stăpâni.

Mânca numai când îi era foame. Alegea poamele cele mai gustoase, renunța să prindă peştii care i se păreau prea înceți, urmărea câte un animal din zonele de costişă şi, când îl țintea cu sarbacana, se răzgândea şi i se năzărea că are poftă de altceva.

La căderea întunericului, dacă voia să fie singur, se trântea într-o canoe, iar dacă dorea, în schimb, să fie înconjurat de oameni, îi căuta pe shuari.

Aceştia îl primeau cu bucurie. Împărțeau cu el hrana, țigările de foi şi stăteau de vorbă ore întregi, scuipând cu poftă în jurul veşnicului foc de vreascuri.

— Cum suntem? îl întrebau.

— Drăgălaşi ca o adunătură de maimuțe, vorbăreți ca papagalii cherchelițí şi gălăgioşi ca nişte draci împielițați.

Shuarii primeau comparațiile cu hohote de râs şi trăgeau pârțuri sonore în semn de mulțumire.

— Cum e acolo de unde vii tu?

— Frig. Dimineața şi seara e din cale-afară de frig. Suntem nevoiți să purtăm pălării şi poncho-uri lungi, de lână.

— De-asta miros în halul ăsta. Când îşi fac nevoile se murdăresc pe poncho.

— Nu. Ce-i drept, se întâmplă şi asta uneori. Partea proastă e că, din pricina frigului, nu ne putem spăla ori de câte ori avem chef, aşa, ca voi.

— Maimuțele de la voi poartă şi ele poncho?

— Nu există maimuțe la munte. Nici porci-cu-ombilic. Oamenii de la munte nu vânează.

— Atunci ce mănâncă?

— Ce pot şi ei. Cartofi, porumb. Uneori câte un porc sau o găină, când dau câte-o petrecere. Sau un cobai în zilele de târg.

— Şi ce fac, dacă nu vânează?

— Muncesc. De când răsare soarele şi până se lasă întunericul.

— Ce prostănaci, ce prostănaci! dăduseră verdictul shuarii.

După cinci ani de când se afla acolo, îşi dăduse seama că nu avea să mai părăsească niciodată acele meleaguri. Doi dinți ascuțiți şi bine ascunşi se făcuseră mesagerii acestui mesaj.

De la shuari învățase să meargă prin pădure călcând cu toată talpa, atent la orice zgomot şi fără să contenească nici o clipă să-şi legene maceta. Într-o clipă de neatenție o lăsase pe pământ ca să-şi potrivească mai bine în spate coşul cu fructe, iar când se aplecase să o ridice, simțise colții arzători ai unui şarpe veninos înfigându-se în încheietura mâinii lui drepte.

Izbutise să vadă reptila, nu mai lungă de-un metru, care se îndepărta târându-se în zig-zag, şi reacționase rapid. Ridicase maceta, o legănase încoace şi-ncolo cu mâna care fusese muşcată şi făcuse bucățele şarpele, până când norul de otravă îi încețoşase privirea.

Pe bâjbâite, căutase capul şarpelui şi, simțind cum i se scurge viața din vine, pornise către colibele shuarilor.

Aceştia îl văzuseră venind cu mersul împleticit. Nu mai putea vorbi, pentru că limba, mâinile, întreg trupul i se umflaseră peste măsură. Stătea să plesnească şi, înainte de a-şi pierde cunoştința, izbutise să le arate capul şarpelui.

Se trezise după câteva zile, cu trupul încă umflat şi tremurând din toate încheieturile când îl lăsa febra.

Un vraci shuar îl înzdrăvenise, în urma unui tratament îndelungat.

Fierturi de ierburi îl curățaseră de otravă. Băi de cenuşă rece îi scăzuseră febra şi îi alungaseră coşmarurile. Iar un regim cu creier, ficat şi rinichi de maimuță îl pusese pe picioare, îngăduindu-i să meargă trei săptămâni mai târziu.

În timpul convalescenței îi interziseseră să iasă din colibă, iar femeile respectaseră până în cele mai mici amănunte tratamentul pentru curățarea trupului.

— Încă mai ai otravă în tine. Trebuie să o scoți afară şi să păstrezi numai acea doză care te va feri pe viitor de alte muşcături.

Îi frecaseră pielea cu fructe zemoase, fierturi de plante şi alte ceaiuri până când îl făcuseră să urineze şi când nu trebuia.

Când îl văzuseră pe deplin vindecat, shuarii se apropiaseră de el încărcați de daruri. O sarbacană nouă, o tolbă de săgeți, un colier de perle de râu, o cordea din pene de tucan, bătându-l pe umăr până când îl facuseră să înțeleagă că trecuse printr-o încercare de inițiere pusă la cale, nici mai mult, nici mai puțin, decât de toanele zeilor jucăuşi, zei mai mărunți, care adeseori se ascund printre scarabei sau licurici pentru a-i pune în încurcătură pe pământeni, sau se deghizează în stele pentru a le îndrepta paşii către luminişuri inexistente din pădurea tropicală.

Fără a pridi di să-l cinstească, îi vopsiseră trupul în culorile schimbătoare ale şarpelui boa şi îi ceruseră să danseze cu ei.

Era unul dintre puţinii supravieţuitori ai muşcăturii unui şarpe foarte veninos, iar evenimentul trebuia sarbătorit la Petrecerea Şarpelui.

La sfârşitul petrecerii, băuse pentru prima dată natema, o licoare dulce, halucinogenă, preparată din rădăcini fierte de yahuasca, iar în visul pe care-l avusese se văzuse pe sine, fără putinţă de tăgadă, ca parte integrantă a acelor locuri în continuă schimbare, a acelui infinit verde, gândind şi simţind ca un shuar, şi se descoperise dintr-o dată purtând podoabele vânătorului încercat, pe urmele unui animal inexplicabil, fără formă sau mărime, fără miros şi fără glas, dar înzestrat cu doi ochi de un galben strălucitor.

Acesta fusese semnul tainic care îi poruncise să rămână pe loc, şi el îl respectase cu stricteţe.

Mai târziu îl luase cu sine pe un prieten, Nushino, un shuar care la rândul său venise de departe, de atât de departe încât locul său de origine se pierdea undeva printre afluenţii fluviului Gran Maranon. Nushino se trezise într-o zi cu o rană de glonţ în spate, ca urmare a unei expediţii cu intenţii civilizatoare întreprinse de soldaţii peruani. Îşi pierduse cunoştinţa şi nu mai avea aproape nici o picătură de sânge în vine, după ce zile întregi plutise în derivă.

Shuarii din Shumbi îl vindecaseră şi, o dată înzdrăvenit, îi îngăduiseră să rămână printre ei, pentru că aveau acelaşi sânge.

Străbăteau împreună hăţişurile din pădure. Nushino era puternic. Subţire în talie şi lat în umeri, îi întrecea la înot pe delfinii de râu şi era întotdeauna foarte voios.

Puteau fi văzuţi urmărind o pradă mare, meditând la culoarea balegii lăsate în urmă de acel animal, iar mai apoi, când erau siguri că aveau să-l prindă, Antonio José Bolívar aştepta într-un luminiş din pădure, în timp ce Nushino scotea fiara din hăţiş, hăituind-o până când nimerea în bătaia săgeţii otrăvite.

Alteori vânau câte un porc-cu-ombilic pentru colonişti, iar cu banii primiti îşi cumpărau o macetă nouă sau un sac cu sare.

Când nu vâna în tovărăşia lui Nushino, îşi petrecea timpul pornind în căutarea şerpilor veninoşi. Ştia să le dea târcoale scoţând fluierături ascuţite, care îi dezorientau, până când izbutea să se apropie de ei şi să-i privească drept în ochi. Atunci imita cu o mână mişcările reptilei până când aceasta era atât de derutată, încât nici nu mai era nevoie să facă mişcările, pentru că ea continua oricum să le repete, hipnotizată. În felul acesta, celălalt braţ mergea la sigur. Mâna apuca de gât şarpele surprins şi îl obliga să scuipe otrava, până la ultima picătură, cu colţii înfipţi într-o nucă de cocos scobită pe dinăuntru.

După ce scuipa şi ultima picătură de venin, reptila îşi lepăda inelele, prea vlăguită pentru a mai fi în stare să urască, sau înţelegând că ura era oricum zadarnică, iar Antonio José Bolívar o azvârlea cu dispreţ în frunzişul pădurii.

Se dădeau bani frumoşi pentru veninul şerpilor. De două ori pe an îşi făcea apariţia, pentru a cumpăra flacoanele ucigătoare, agentul unui laborator

unde se prepara serul împotriva muşcăturilor de şarpe veninos.

Uneori, reptila fusese mai rapidă, însă lui nu îi păsa nici cât negru sub unghie. Ştia că avea să se umfle ca o cârtiță şi avea să delireze din pricina febrei câteva zile, însă după aceea venea clipa răzbunării. Era imun şi îi plăcea să se laude printre colonişti, arătându-le brațele acoperite de cicatrici.

Viața în pădurea tropicală îl călise şi toate mădularele trupului său se aflau într-o armonie deplină. Dobândise muşchi de felină care, cu trecerea anilor, deveniră şi mai vânjoşi. Despre pădurea tropicală ştia tot atât de multe ca un shuar. Era un vânător la fel de bun ca un shuar. Înota la fel de bine ca un shuar. Într-un cuvânt, era unul de-al lor, fără să fie unul dintre ei.

Din acest motiv trebuia să plece din când în când, pentru că - îi explicau ei - era bine că nu era unul dintre ei. Voiau să-l vadă, să-l aibă printre ei, dar tot atât de mult doreau să-i ducă dorul, să simtă tristețea de a nu-i putea vorbi şi tresărirea fericită a inimii când îl vedeau întorcându-se.

Anotimpurile ploioase şi timpul frumos se succedau. Între anotimpuri, cunoscuse ritualurile tainice ale acelui neam. Luase parte la cinstirea zilnică acordată capetelor retezate ale vrăjmaşilor care muriseră ca nişte războinici demni şi le ținuse isonul gazdelor atunci când intonau anents, poeme cântate, care exprimau recunoştința pentru curajul transmis şi dorința de a încheia o pace trainică.

Fusese poftit la banchetul generos oferit de bătrânii care hotărau că le sosise ceasul să „plece", iar când aceştia adormeau sub efectul rachiului şi al natemei, în toiul halucinațiilor care le deschideau porțile unor existențe viitoare bine stabilite, îi ajutase să le transporte trupurile la o colibă îndepărtată şi să îi acopere cu mierea dulce de palmier.

A doua zi, intonând anents de salut pentru viețile care îi aşteptau pe răposați, de data aceasta ca peşti, fluturi sau animale înțelepte, participa la strângerea osemintelor albe, din cale-afară de curate şi cu totul inutile, pe care le lepădaseră bătrânii conduşi spre alte existențe de mandibulele implacabile ale termitelor.

În anii petrecuți printre shuari nu avusese nevoie de romanele de dragoste pentru a cunoaşte iubirea.

Nefiind unul dintre ei, nu putea să aibă neveste. Dar era unul de-al lor, în asemenea măsură, încât amfitrionul shuar îl rugase, în anotimpul ploios, să o accepte pe una dintre nevestele sale, pentru a le înnobila spița şi sălaşul.

Femeia oferită ca ofrandă îi îndreptase paşii spre malul râului. Acolo, intonând anents, îl spălase, îl împodobise şi îi înmiresmase trupul, iar când se întorseseră la colibă îşi dăduse frâu liber, trântită pe o rogojină, cu picioarele desfăcute, încălzite uşor de un foc de vreascuri, fără să înceteze o clipă să intoneze anents, poeme nazalizate care descriau frumusețea trupurilor şi bucuria unei plăceri sporite la infinit de magia descrierii.

Era dragostea pură, fără alt scop decât dragostea însăşi. Fără posesiune şi fără gelozie.

— Nimeni nu reuşeşte să pună în lanțuri tunetul, după cum nimeni nu e în stare să pătrundă în raiul celuilalt când se lasă în voia dragostei.

Aşa grăise fratele Nushino cândva.
Văzând curgerea râului Nangaritza, s-ar fi putut gândi că timpul cruțase acel colț de lume, dar păsările ştiau prea bine că limbi de foc înaintau de la soare-apune, mutilând trupul Amazoniei.
Maşini uriaşe îşi deschideau drum, iar shuarii deveniseră tot mai grăbiți. Nu mai rămâneau în acelaşi loc trei ani încheiați, aşa cum obişnuiau să facă, pentru ca mai apoi să se deplaseze şi să-i îngăduie naturii să se regenereze. Între două anotimpuri îşi luau colibele şi oasele celor răposați şi se îndepărtau de străinii care ocupau malurile râului Nangaritza.
Soseau tot mai mulți colonişti, de data aceasta momiți cu promisiunea că aveau să ajungă proprietari de cirezi şi negustori de lemne. O dată cu venirea lor, pătrunsese şi alcoolul, care nu mai era consumat la ritualuri, şi prin urmare provoca degradarea celor mai slabi. Dar mai cu seamă sporise numărul căutătorilor de aur, o adevărată pacoste, oameni lipsiți de scrupule, veniți din toate colțurile lumii, fără alt țel decât înavuțirea fulgerătoare.
Shuarii se îndreptau spre răsărit, căutând intimitatea pădurilor impenetrabile.
Într-o dimineață, Antonio José Bolívar descoperise că îmbătrânea, când săgeata sarbacanei îşi greşi ținta. Şi lui i se apropia ceasul în care trebuia să „plece".
Luase atunci hotărârea de a rămâne în El Idilio şi de a trăi din vânătoare. Se ştia incapabil să stabilească momentul când avea să moară şi să se lase devorat de furnici. Şi chiar dacă ar fi reuşit asta, oricum avea să fie o ceremonie tristă.
Era unul de-al lor, dar nu era unul dintre ei, aşa încât nu ar fi avut parte nici de sărbătoare, nici de călătorie spre tărâmul viselor.
Într-o bună zi, pe când se apucase să construiască o canoe pe cinste, care să n-aibă moarte, auzise o bubuitură care venea dinspre râu, semnul care avea să-i grăbească plecarea.
Alergase la locul exploziei şi dăduse peste câțiva shuari care plângeau. Îi arătaseră peştii morți la suprafața apei şi un grup de străini de pe plajă, care îşi îndreptaseră puştile spre ei.
Era un grup format din cinci aventurieri, care, pentru a-şi deschide drum, aruncaseră în aer cu dinamită stăvilarul unde îşi depuneau peştii icrele.
Totul se petrecuse foarte repede. Albii, nervoşi că apăruseră mai mulți shuari, începuseră să tragă, rănindu-i pe doi dintre indigeni şi o luaseră la fugă spre barcă.
În acel moment îşi dăduse seama că albii erau pierduți. Shuarii o apucaseră pe scurtătură, îi aşteptaseră la loc strâmt, unde căzuseră imediat pradă săgeților otrăvite. Unul singur reuşise să scape, sărind din barcă şi înotând până pe celălalt mal, unde se pierduse în pădure.
Abia atunci se ocupaseră de cei doi shuari căzuți.
Unul dintre ei murise, cu capul sfărâmat de o împuşcătură trasă de aproape, iar celălalt agoniza, cu pieptul ciuruit. Era prietenul Nushino.
— Rea moarte mă paşte, şoptise Nushino cu o strâmbătură de durere şi,

cu o mână tremurătoare, îi arătase coaja de nucă de cocos în care ținea curara. N-o să plec liniştit, prietene. O să rătăcesc ca o pasăre oarbă şi tristă, lovindu-mă de copaci când n-o să-mi atârne capul de o creangă uscată. Ajută-mă, prietene!

Shuarii îi înconjuraseră. El cunoştea obiceiurile albilor, iar cuvintele abia şoptite ale lui Nushino îi spuneau că sosise clipa să-şi plătească datoria pe care o avea față de ei de când îl salvaseră de muşcătura de şarpe.

I se păruse normal să-şi plătească datoria şi, punând mâna pe sarbacană, trecuse înot râul, pornind pentru prima oară la vânătoare pe urmele unui om.

Nu îi fusese greu să-l dibuiască. În disperarea lui, căutătorul de aur lăsase urme care se vedeau de la o poştă, încât nici măcar nu trebuia să se mai uite după ele.

Dăduse peste el câteva minute mai târziu. Încremenise de spaimă la vederea unui şarpe boa adormit.

— De ce-ați făcut asta? De ce-ați tras?

Bărbatul îl țintuise cu puşca de vânătoare.

— Sălbaticii! Unde sunt sălbaticii?

— Pe malul celălalt. Nu te urmăresc.

Răsuflând uşurat, căutătorul de aur lăsase arma jos, iar el profitase de prilej pentru a-l lovi cu sarbacana.

Îl lovise prost. Căutătorul de aur se clătinase fără a se prăbuşi, aşa încât nu avusese încotro şi se aruncase asupra lui.

Era un bărbat voinic, dar în cele din urmă, după ce se luptaseră o vreme, reuşise să-i smulgă puşca de vânătoare.

Nu mai ținuse niciodată o armă de foc în mână, dar văzând că bărbatul ducea mâna la macetă, intuise cu precizie locul unde trebuia să pună degetul şi, în urma detunăturii, un cârd întreg de păsări îşi luaseră zborul, speriate.

Surprins de zgomotul puternic al împuşcăturii, se apropiase de bărbatul asupra căruia trăsese. Primise cele două gloanțe drept în burtă şi se zvârcolea de durere. Fără să țină seama de strigătele lui, îl legase de glezne, îl târâse pe malul râului şi, după ce dăduse de câteva ori din brațe, simțise că nefericitul era deja mort.

Pe malul celălalt îl aşteptau shuarii. Se grăbiseră să-l ajute să iasă din apă, însă la vederea cadavrului izbucniseră într-un plâns cu sughițuri, cu neputință de explicat.

Nu plângeau de mila străinului. Îi plângeau pe el şi pe Nushino.

Nu era unul dintre ei, dar era unul de-al lor. Prin urmare, el trebuia să slobozească săgeata otrăvită, oferindu-i mai înainte prilejul de a se lupta ca un viteaz; în felul acesta, după ce curara îi împietrea muşchii, tot curajul de care dăduse dovadă în timpul vieții avea să-i rămână pentru totdeauna întipărit pe chip, iar pleoapele, nările şi gura trebuiau bine cusute, ca nu cumva să-i dispară expresia de pe față. Dar cum să transformi acel cap, acea viață oprită într-o strâmbătură de groază şi durere?

Din vina lui, Nushino nu putea să plece. Nushino avea să rămână pe veci ca un papagal orb, izbindu-se de copaci, stârnind ura celor care,

necunoscându-l, aveau să-l simtă lovindu-se de trupurile lor, alungându-le somnul şerpilor boa, punând pe fugă prada cu zburătăcirea aripilor sale fără direcție precisă.

Se acoperise de ruşine şi era răspunzător pentru nefericirea veşnică a prietenului său.

Fără a înceta să plângă, îi dăruiseră cea mai bună canoe. Fără a înceta să plângă, îl îmbrățişaseră, îi dăduseră merinde pentru drum şi îi spuseseră că din acea clipă nu mai era binevenit la ei. Putea să treacă pe lângă colibele lor, dar nu mai avea dreptul să intre.

Shuarii împinseseră canoea pe apă şi şterseseră îndată urmele lăsate pe nisip.

Capitolul al patrulea

După ce plutise cinci zile încheiate pe râu, ajunsese în El Idilio. Locul se schimbase. Vreo douăzeci de case aliniate formau o stradă chiar în fața râului, iar la capătul lor se înălța o construcție ceva mai mare, pe a cărei fațadă stătea scris cu litere galbene PRIMĂRIE.

Tot acolo era şi un chei făcut din scânduri groase, pe care Antonio José Bolívar îl evitase şi mai plutise câțiva metri pe râu în jos, până când oboseala îi scosese în cale un loc unde să-şi ridice coliba.

La început, localnicii nu îi căutaseră tovărăşia, privindu-l ca pe un sălbatic încă de când îl zăriseră înfundându-se în pădure înarmat cu o puşcă, un Remington din secolul al XIV-lea, moştenită de la singurul om pe care îl omorâse, şi încă fără să reuşească din prima lovitură, însă curând îşi dăduseră seama cât de prețios era faptul că trăia în apropierea lor.

Atât coloniştii, cât şi căutătorii de aur făceau tot felul de greşeli prosteşti în pădurea tropicală. O devastau fără pic de respect şi de aceea multe fiare sălbatice deveneau şi mai feroce.

Uneori, numai pentru a câştiga câțiva metri de teren neted, doborau copaci la întâmplare, scoțând din bârlogul lui un şarpe boa, care se răzbuna înghițindu-le câte un catâr, sau făceau greşeala de a-i ataca pe porcii-cu-ombilic în perioada rutului, pricină pentru care micii mistreți se preschimbau în nişte monştri necruțători. Mai erau şi străinii veniți de la instalațiile petrolifere.

Soseau în grupuri gălăgioase, aducând cu ei arme suficiente pentru un batalion întreg, şi pătrundeau în pădure cu gândul de a ucide tot ce le ieşea în cale. Îşi revărsau cruzimea asupra tigrilor, fără a ține seama că unii dintre ei erau pui sau femele însărcinate şi, mai târziu, înainte de a părăsi acele meleaguri, se fotografiau alături de zecile de piei jupuite.

Străinii plecau, pieile rămâneau acolo să putrezească, până când o mână milostivă le ridica să le arunce în râu, iar tigrii care reuşeau să supraviețuiască îşi luau revanşa sfâşiind vitele costelive.

Antonio José Bolívar încerca din răsputeri să-i țină pe colonişti la

distanță, în timp ce aceştia distrugeau pădurea, desăvârşind capodopera omului civilizat: deşertul.

Însă animalele nu avuseseră viață lungă. Speciile care supraviețuiseră deveniseră tot mai şirete şi, urmând exemplul shuarilor şi al altor culturi din pădurea amazoniană, se retrăseseră în adâncul pădurii, într-un exod inevitabil către soare-răsare.

Antonio José Bolívar Proano avea acum timp berechet şi descoperise că ştia să citească în momentul în care începuseră să i se strice dinții.

Se îngrijise de problema dinților atunci când simțise că gura lui răspândea un miros fetid, însoțit de dureri crâncene ale maxilarului.

De multe ori se prezentase la orele suplimentare ale doctorului Rubicundo Loachamin, care venea în El Idilio de două ori pe an, şi niciodată nu-şi închipuise că avea să se numere printre nefericiții care ocupau un loc pe fotoliul lui, până când, într-o zi, durerile deveniseră insuportabile şi nu mai avusese încotro: se urcase pe podiumul cabinetului medical.

— Doctore, într-un cuvânt, nu mai am multi dinți: eu cu mâna mea i-am scos pe ăia care mă dureau prea tare, dar nu mă descurc deloc cu cei din spate. Curățați-mi gura şi ne-om înțelege noi la preț pentru una dintre protezele astea atât de frumoase.

Chiar atunci debarcaseră de pe Sucre doi funcționari ai statului, care fuseseră luați drept strângători ai unui nou impozit atunci când se instalaseră la o masă aflată la intrarea în primărie.

Primarul se socotise obligat să se folosească de toată puterea lui de convingere, de altminteri foarte slabă, pentru a-i aduce pe nou-veniții, din cale-afară de alunecoşi, la masa guvernamentală. Acolo, cei doi emisari plictisiți ai puterii numărau voturile secrete ale localnicilor din El Idilio, cu ocazia unor alegeri prezidențiale care aveau să se desfăşoare o lună mai târziu.

Antonio José Bolívar se prezentase şi el la masa cu pricina.

— Ştii să citeşti? îl întrebaseră.

— Nu-mi aduc aminte.

— Ia să vedem. Ce scrie aici?

Neîncrezător, se apropiase de hârtia pe care i-o întindeau şi se mirase peste măsură că era în stare să descifreze semnele care păreau de neînțeles.

— Dom-nul-domnul-can-di-dat-candidat.

— Ştiai că ai dreptul să votezi?

— Dreptul să ce?

— Dreptul să votezi. Sufragiu universal şi secret. Să optezi democratic pentru unul dintre cei trei candidați prezenți în primul tur de scrutin. Înțelegi?

— Nici o boabă. Cât mă costă dreptul ăsta?

— Nimic, omule. De-asta se cheamă drept.

— Şi pe cine trebuie să votez?

— Pe cine-o să iasă. Pe excelența sa, candidatul poporului.

Antonio José Bolívar îl votase pe cel ales şi, în schimbul exercitării acelui drept, primise o sticlă de rachiu Frontera.

Ştia să citească.

Aceasta fusese descoperirea cea mai însemnată din viața lui. Ştia să citească. Era posesorul antidotului care te lecuia de boala ucigătoare a bătrâneții. Ştia să citească. Dar nu avea ce să citească.

Scrâşnind din dinți, primarul acceptase să-i împrumute câteva ziare vechi pe care le păstra ostentativ, ca dovadă a legăturii sale de netăgăduit cu puterea centrală, dar lui Antonio José Bolívar nu i se păruseră interesante.

Fragmentele decupate din discursurile rostite în Congres, în care onorabilul Bucaram asigura pe toată lumea că altui onorabil i se diluase sperma, sau alt articol, care povestea cu lux de amănunte cum îl omorâse Antonio Mateluna, cu douăzeci de lovituri de cuțit şi fără pic de remuşcare, pe cel mai bun prieten al său, sau bunăoară cronica sportivă, care denunța galeria lui Manta pentru că îl castrase pe un arbitru de fotbal chiar pe stadion, nu i se păreau imbolduri prea grozave pentru a-şi continua lectura. Toate acestea se petreceau într-o lume mult prea îndepărtată, şi nu avea destule repere care să i-o tălmăcească pe-nțelesul lui şi nici indicii care să-i îngăduie să şi-o închipuie.

Într-o bună zi, ieşind dintre lăzile de bere şi buteliile de gaz, de pe vaporul Sucre debarcase un preot plictisit, trimis de autoritățile ecleziastice cu misiunea de a boteza copiii şi de a pune capăt concubinajelor. Acesta stătuse trei zile în El Idilio fără să găsească pe cineva care să-l conducă la casele coloniştilor. În cele din urmă, şi mai plictisit de indiferența clientelei, se aşezase pe chei, aşteptând vaporul care urma să-l salveze de-acolo. Pentru a-şi petrece cât mai plăcut orele caniculare, scosese o carte veche din traistă şi încercase să citească, până când toropeala care-l cuprinsese se dovedise mai puternică decât voința lui.

Cartea din mâinile preotului fusese momeala perfectă pentru Antonio José Bolívar. Răbdător, aşteptase ca părintele să adoarmă şi, o dată cu somnul, să-i cadă din mână cartea.

Era o biografie a Sfântului Francisc, pe care o răsfoise pe furiş, ştiind că în felul acesta săvârşea un păcat mărunt.

Citea silabisind şi, pe măsură ce înainta în lectură, dorința de a înțelege tot ceea ce era cuprins în acele pagini îl făcuse să repete cu jumătate de glas cuvintele care se lăsaseră prinse în capeană. Preotul se trezise şi îl privise înveselit pe Antonio José Bolívar, care stătea cu nasul în carte.

— Îți place? îl întrebase.

— Iertați-mă, eminență. Dar v-am văzut dormind şi n-am vrut să vă deranjez.

— Ți-a plăcut? îl întrebase din nou părintele.

— Văd că vorbeşte mult despre animale, răspunsese el cu o voce timidă.

— Sfântul Francisc iubea animalele. Iubea toate făpturile Domnului.

— Şi eu le iubesc. În felul meu. Dumneavoastră îl cunoaşteți personal pe Sfântul Francisc?

— Nu. Dumnezeu nu mi-a dat bucuria asta. Sfântul Francisc a murit demult. Cu alte cuvinte, şi-a încheiat viața pe pământ şi s-a mutat la ceruri, să trăiască pe veci împreună cu Atotputernicul.

— De unde ştiţi?

— Am citit cartea. E una dintre cărţile mele preferate.

Preotul îşi întărise spusele mângâind copertele de carton zdrenţuite. Antonio José Bolívar îl privise vrăjit, simţind în acelaşi timp cum îl cuprinde invidia.

— Aţi citit multe cărţi?

— Am citit câteva. Înainte, când eram încă tânăr şi nu-mi oboseau ochii, citeam cu nesaţ tot ce-mi pica în mână.

— Toate cărţile vorbesc despre sfinţi?

— Nu. În lume există milioane de cărţi. În toate limbile şi despre toate subiectele, chiar şi despre acelea care ar trebui să fie ţinute sub tăcere.

Antonio José Bolívar nu pricepuse rostul acelei cenzuri şi rămăsese cu privirea aţintită asupra mâinilor preotului, mâini grăsuţe, care păreau şi mai albe, aşa cum se odihneau acum pe coperta închisă la culoare.

— Despre ce vorbesc celelalte cărţi?

— Ţi-am mai spus. Despre toate. Există cărţi de aventuri, de ştiinţă, poveşti despre oameni dăruiţi cu har, cărţi de tehnică, de dragoste...

Ultimele îi treziseră interesul. Despre dragoste ştia numai ce se spunea în cântece, mai cu seamă în romanţele interpretate de Julito Jaramillo, al cărui glas de ecuadorian sărac lipit pământului răzbătea uneori dintr-un radio cu baterii, făcându-i pe ascultători să se cufunde în tristeţe. Din acele romanţe aflase că dragostea e ca o pişcătură de tăun invizibil, dar căutat de toţi.

— Cum sunt cărţile de dragoste?

— Mi-e teamă că despre asta nu pot să-ţi spun nimic. N-am citit decât câteva.

— N-are importanţă. Cum sunt?

— Păi, cum să fie? Istorisesc o poveste în care două fiinţe care se cunosc şi se iubesc luptă să învingă împreună piedicile care stau în calea fericirii lor.

Sirena de pe Sucre anunţase plecarea şi nu îndrăznise să-i ceară preotului cartea. Dar întâlnirea cu el îi lăsase în suflet o aprigă dorinţă de lectură.

Îşi petrecuse anotimpul ploios rumegându-şi nefericirea de cititor inutil, şi pentru prima dată se văzuse încolţit de animalul singurătăţii. Şireată fiară. Atentă la cea mai mică greşeală pentru a pune stăpânire pe glasul lui, condamnându-l la nesfârşite tirade văduvite de ascultători.

Trebuia să facă rost de cărţi şi pentru asta era nevoit să iasă din El Idilio. Poate că nu trebuia să călătorească prea departe, poate că în El Dorado va găsi pe cineva care să aibă cărţi şi se dădea de ceasul morţii tot gândindu-se cum să le obţină.

Când ploile se potoliseră şi pădurea se umpluse de animale tinere, îşi părăsise coliba şi, înarmat cu puşcă, cu câţiva metri de sfoară şi cu maceta bine ascuţită, se afundase în pădure.

Acolo rămăsese aproape două săptămâni, pe teritonul animalelor aflate la mare preţuire în ochii albilor.

În regiunea maimuţelor, cu copaci înalţi, golise de zeamă câteva zeci de

nuci de cocos pentru a pregăti capcanele. Învățase asta de la shuari şi nici măcar nu era prea greu. Era de-ajuns să le dai o gaură cu diametrul nu mai mare de-un deget, iar în partea cealaltă să le străpungi cât să strecori înăuntru o bucată de sfoară, la capătul căreia trebuia făcut un nod orb, bine strâns. Celălalt capăt al sforii se lega de trunchiul unui copac şi pe urmă se aruncau înăuntru câteva pietricele de râu. Maimuțele, care observau totul de la înălțime, abia aşteptau plecarea omului pentru a vedea ce anume se ascunde în coajă, o luau, o agitau, iar la auzul pietricelelor băgau lăbuța înăuntru, încercând să le scoată de-acolo. Când prindeau câte o pietricică o strângeau bine în lăbuță, lacomele, şi încercau zadarnic să o scoată de-acolo.

Întinsese capcanele şi, înainte de a părăsi regiunea maimuțelor, căutase un papagal mare, numit pe bună dreptate papaya maimuțelor, care zbura atât de sus, încât numai el reuşea să ajungă la fructele delicioase, pătrunse de soare şi atât de zemoase.

Scuturase trunchiul până când căzuseră două fructe parfumate şi plecase spre regiunea peruşilor, a papagalilor şi tucanilor. Pusese fructele în tolba de vânătoare şi pornise în căutarea luminişurilor din pădure, evitând întâlnirea cu animalele nedorite.

Câteva viroage întâlnite în cale îl conduseseră într-o zonă cu vegetație luxuriantă, năpădită de stupării şi faguri de albine harnice, peste tot aşternută cu găinaț de pasăre. Din clipa în care pătrunsese în desiş, se lăsase pretutindem o tăcere adâncă, care nu fusese întreruptă de nici un zgomot vreme de câteva ceasuri, până când păsările se obişnuiseră cu prezența lui.

Din crengi subțiri şi din liane construise două cuşti bine închise şi, când le terminase, începuse să caute plante de yahuasca.

Atunci zdrobise fructele de papaya, le amestecase pulpa galbenă cu zeama rădăcinilor de yahuasca, pe care le scosese scormonind pământul cu mânerul macetei şi, aprinzându-şi o țigară, aşteptase ca amestecul să fermenteze. Îl gustase. Era dulce şi tare. Mulțumit, se îndepărtase către un râuşor, unde îşi aşezase tabăra şi mâncase peşte pe săturate.

A doua zi se dusese să vadă dacă se prinsese ceva în capcane.

Pe tărâmul maimuțelor, găsise câteva zeci de animale obosite de efortul zadarnic de a-şi elibera lăbuțele prizoniere în nucile de cocos. Alesese trei perechi tinere, le băgase într-una dintre cuşti şi le eliberase pe celelalte.

Mai târziu, găsise dormind în cele mai inimaginabile poziții o mulțime de peruşi, papagali şi alte feluri de păsări în locul în care lăsase fructele fermentate. Unele dintre ele încercau să țopăie cu paşi tremurători sau se străduiau să-şi ia zborul bătând din aripi fără să-şi poată coordona mişcările.

Băgase într-o colivie o pereche de papagali aurii şi albaştri şi una de peruşi shapul, cei mai apreciați dintre papagalii vorbitori, şi îşi luase rămas-bun de la celelalte păsări, urându-le să se trezească voioase. Ştia că beția avea să dureze câteva zile.

Se întorsese în El Idilio cu prada pe umăr şi aşteptase ca echipajul de pe Sucre să termine de încărcat marfa pentru a se putea apropia de căpitanul vasului.

— Sunt nevoit să fac o călătorie în El Dorado şi se întâmplă să nu am bani. Dumneavoastră mă cunoaşteţi. Mă duceţi până acolo şi vă plătesc după ce vând vietăţile astea.

Căpitanul aruncase o privire spre cele două cuşti şi înainte de a-i răspunde îşi mângâiase barba nerasă de câteva zile.

— Mă socotesc plătit dacă îmi dai un papagal mic. De mai multă vreme i-am fagăduit fiului meu că o să-i cumpăr unul.

— Atunci am să vă dau o pereche şi în felul ăsta îmi plătesc şi întoarcerea, pentru că păsărelele astea se sfârşesc de tristeţe dacă sunt despărţite.

În timpul croazierei vorbise cu doctorul Rubicundo Loachamin şi îl informase cu privire la scopul călătoriei sale. Dentistul îl ascultase amuzat.

— Bătrâne, dacă voiai să faci rost de cărţi, de ce nu mi-ai spus mie mai devreme? Mai mult ca sigur ţi le aduceam din Guayaquil.

— Vă mulţumesc din suflet, dom' doctor. Problema e că nu ştiu ce cărţi vreau să citesc. Dar când o să aflu, am să accept oferta dumneavoastră.

El Dorado nu era, în nici un caz, un oraş mare. Număra aproape o sută de case, multe dintre ele aliniate pe malul râului, cele mai importante aparţinând poliţiei. Câteva birouri guvernamentale, o biserică şi o şcoală publică aproape pustie se numărau la rândul lor printre aşezămintele care dădeau greutate locului. Pentru Antonio José Bolívar, care de mai bine de patruzeci de ani nu ieşise din pădurea tropicală, toate acestea însemnau întoarcerea la o lume colosală, pe care o cunoscuse cândva.

Dentistul îi prezentase singura persoană capabilă să-l ajute să-şi ducă la îndeplinire visul: învăţătoarea, şi reuşise chiar să obţină pentru bătrân îngăduinţa de a înnopta în incinta şcolii, o locuinţă uriaşă din trestie, prevăzută cu bucătărie, cu condiţia ca el să dea o mână de ajutor la treburile gospodăreşti şi la confecţionarea unui ierbar.

După ce vânduse maimuţele şi papagalii, învăţătoarea îi arătase biblioteca.

La vederea atâtor cărţi strânse laolaltă, fusese din cale-afară de mişcat. Învăţătoarea era fericita posesoare a cincizeci de volume, aşezate frumos într-un dulap de scânduri, iar el se lăsase în voia plăcutei sarcini de a le răsfoi, cu ajutorul lupei pe care tocmai şi-o procurase.

Vreme de cinci luni încheiate, îşi formase şi cizelase gustul pentru lectură, şi era acum doldora de întrebări şi răspunsuri.

Citind textele de geometrie, aproape că îi părea rău că învăţase să citească şi se întreba dacă merita să o mai facă. Din aceste cărţi învăţase o frază lungă, pe care n-o spunea decât atunci când era din cale-afară de prost dispus: „Ipotenuza este latura opusă unghiului drept într-un triunghi dreptunghic", frază care mai apoi îi lăsase cu gura căscată pe locuitorii din El Idilio, fiind luată drept o cimilitură absurdă sau înjurătură la care nu se putea răspunde în nici un fel.

Textele de istorie i se păruseră un şir nesfirşit de minciuni. Cum era cu putinţă ca domnişorii aceia palizi, cu mănuşile trase până-n dreptul coatelor şi

cu pantalonii ăia de damă, de-a dreptul caraghioşi, să fie în stare să câştige bătălii? Era de-ajuns să-i vezi cu buclele-n vânt, atât de bine studiate, ca să-ţi dai seama că indivizii respectivi nu erau în stare nici să omoare o muscă. Aşadar, episoadele istorice fuseseră şterse de pe lista preferinţelor sale de lectură.

Edmondo de Amicis şi al său *Cuore* îi umpluseră mai bine de jumătate din timpul petrecut în El Dorado. Şi iată cum stătuseră lucrurile: era vorba despre o carte care ţi se lipea de mână, iar ochii refuzau să se lase învinşi de oboseală numai pentru a continua să citească, dar ulciorul nu merge de multe ori la apă şi într-o după-amiază îşi spusese că atâta suferinţă nu se putea îndura şi că atâta răutate nu încăpea într-un singur trup. Trebuia să fii din cale-afară de ticălos ca să te amuzi făcându-l să sufere în halul ăla pe un băieţel amărât ca micuţul Lombardo şi în cele din urmă, după ce examinase toate cărţile din bibliotecă, găsise ce-şi dorea cu-adevărat. *Mătăniile* de Florence Barclay. Un roman care nu vorbea decât despre dragoste, dragoste şi iar dragoste. Personajele sufereau şi îşi împleteau atât de frumos fericirea cu caznele la care erau supuse, încât lupa i se aburea de lacrimi.

Învăţătoarea, care nu-i împărtăşea deloc gusturile de lectură, îi îngăduise să ia cu sine cartea, iar el o strânsese la piept şi se întorsese în El Idilio pentru a o citi de o mie de ori în faţa ferestrei, aşa cum era pregătit să facă acum cu romanele aduse de către dentist, care aşteptau culcate frumuşel şi pline de taine ce urmau să fie dezlegate pe masa înaltă, departe de privirea dezordonată întoarsă spre un trecut pe care Antonio José Bolívar încerca să-l uite, lăsându-şi memoria deschisă spre a o umple cu fericirea şi suferinţele provocate de dragostea mai puternică decât moartea.

Capitolul al cincilea

O dată cu primele umbre ale după-amiezii se dezlănţui potopul şi câteva minute mai târziu era cu neputinţă să vezi la distanţă mai mare de un braţ. Bătrânul se întinse în hamac aşteptând să-l cuprindă visele, legănat de răpăitul agresiv şi monoton al apei omniprezente.

Antonio José Bolívar Proano dormea puţin. Cel mult cinci ore pe noapte şi două ore la siestă. Îi erau de-ajuns. Restul timpului îl petrecea citind romane, lăsându-se în voia gândurilor pe marginea misterelor dragostei şi închipuindu-şi cum arătau locurile unde se petreceau întâmplările descrise.

Când citea despre oraşele numite Paris, Londra sau Geneva, trebuia sa facă un efort enorm de concentrare pentru a şi le putea imagina. O singură dată vizitase un oraş mare, Ibarra, despre care îşi amintea fără prea multă precizie că avea străzi pietruite, şiruri de case scunde, asemănătoare, albe toate, şi piaţa Palatului Guvernamental plină de oameni care se plimbau prin faţa catedralei.

Acesta era singurul lui punct de reper din lumea întreagă şi, citind întâmplările petrecute în oraşe cu nume îndepărtate ca Praga sau Barcelona, i

se părea că Ibarra, din pricina numelui pe care-l purta, nu era un oraş potrivit pentru marea dragoste.

În timpul călătoriei prin Amazonia, el şi Dolores Encarnacion del Santisimo Sacramento Estuparán Otavalo trecuseră prin alte două oraşe, Loja şi Zamora, dar le văzuseră foarte pe fugă, aşa încât nu putea spune dacă dragostea îşi aflase sălaş şi acolo.

Dar mai cu seamă îi plăcea să-şi imagineze zăpada. Încă de pe vremea când era copil o văzuse ca pe o blăniță de miel pusă la uscat pe marginile vulcanului Imbabura şi alteori i se părea o necuviință de neiertat faptul că personajele din romane călcau pe ea fără să le pese că o murdăreau.

Când nu ploua, se dădea jos din hamac în timpul nopții şi cobora la râu ca să se spele. Imediat după aceea pregătea orezul pentru a doua zi, prăjea felii de banană verde şi, dacă se întâmpla să aibă la îndemână o maimuță, amesteca mâncarea cu câteva bucăți bune de carne.

Coloniştilor nu le plăcea carnea de maimuță. Nu înțelegeau că această carne tare şi plină de zgârciuri avea mult mai multe proteine decât carnea de porc sau de vacă, umflată cu tone de iarbă, apă chioară şi care nu mirosea a nimic. Pe de altă parte, carnea de maimuță trebuia mestecată mult şi bine, iar celor care nu aveau dinți proprii le dădea senzația că mâncaseră enorm fără a-şi îngreuna inutil trupul.

Întotdeauna după masă bea cafea amară, prăjită într-o tăviță de metal şi măcinată într-un mojar de piatră, pe care o îndulcea cu cozonac şi o-ntărea cu câteva înghițituri de rachiu Frontera.

În anotimpul ploios, nopțile erau mai lungi şi nu avea chef să se dea jos din hamac, până când nevoia de a urina sau foamea nu îi dădeau ghes să iasă.

Partea cea mai bună era că în anotimpul ploios era de-ajuns să coboare la râu, să se scufunde, să mişte din loc câteva pietre, să se bălăcească puțin în mâl şi punea mâna pe o duzină de crevete grase pentru micul dejun.

Aşa făcu şi în acea dimineață. Se dezbrăcă, îşi prinse de brâu o sfoară al cărei capăt liber îl legase de un stâlp, ca nu cumva să crească brusc apele râului sau să se lovească de vreun trunchi de copac care plutea în derivă şi, cu apa până la piept, se scufundă.

Apele râului erau aproape vâscoase până spre fund, dar mâinile lui pricepute pipăiră mâlul imediat după ce mutase din loc o piatră, iar crevetele i se agățară de degete cu cleştii lor puternici.

Se ridicase, cu pumnul plin de crevete care se mişcau frenetic, şi se grăbea să iasă din apă când auzi nişte strigăte:

— O canoe! Vine o canoe!

Îşi duse mâna streaşină la ochi, încercând să zărească ambarcațiunea, dar ploaia nu îi îngăduia să vadă nimic. Perdeaua de apă cădea neîncetat, străpungând suprafața râului cu asemenea intensitate, încât nici măcar nu se mai formau ochiuri rotunde.

Cine putea să fie? Numai un nebun s-ar fi încumetat să navigheze pe ploaia aceea torențială.

Auzi din nou strigătele şi văzu câteva figuri neclare care alergau spre chei.

Se îmbrăcă, acoperi creveţii cu un vas şi îi lăsă la intrarea în colibă, îşi puse pe el o pelerină de plastic şi se îndreptă spre locul cu pricina.

Oamenii se dădură la o parte când îl văzură venind pe primar. Grăsanul apăruse fără cămaşă şi din trupul lui, ocrotit de o umbrelă neagră, uriaşă, ţâşnea apă ca dintr-o fântână.

— Ce dracu' se-ntâmplă? strigă primarul apropiindu-se de mal.

În loc de răspuns, îi arătară canoea legată de unul dintre stâlpi. Era una dintre acele ambarcaţiuni prost construite de căutătorii de aur. Ajunsese acolo pe jumătate scufundată, plutind numai pentru că era făcută din lemn. La bord se bălăbănea trupul unui individ cu gâtlejul şi braţele sfâşiate. Mâinile, care se zăreau pe marginea ambarcaţiunii, scoteau la iveală degetele roase de peşti, iar orbitele îi erau goale. Cocoşii-de-stâncă, acele păsări mici, puternice şi roşii, singurele care puteau să zboare în toiul potopului, îşi luaseră sarcina de a-i răpi orice expresie facială.

Primarul dădu ordin ca trupul să fie scos din canoe şi, o dată aşezat pe scândurile de pe chei, îl recunoscură după gură. Era Napoleon Salinas, un căutător de aur pe care îl vizitase dentistul cu o seară în urmă. Salinas era unul dintre puţinii indivizi care nu-şi scoteau dinţii stricaţi şi prefera să şi-i îmbrace cu bucăţi de aur. Avea gura plină de aur şi acum îşi dezvelea dinţii într-un zâmbet care nu mai provoca admiraţie, în timp ce ploaia îi netezea părul.

Primarul îl căută cu privirea pe bătrân.

— Ei? A apărut din nou tigroaica?

Antonio José Bolívar Proano se aplecă deasupra mortului, fără a înceta să se gândească la crevetele pe care le lăsase prizoniere. Desfăcu cu degetele rana de la gât, examină braţele sfişiate şi, în cele din urmă încuviinţă, printr-o mişcare a capului.

— La naiba! încă unul! Mai devreme sau mai târziu, tot trebuia să-l ia gaia, comentă primarul.

Grăsanul avea dreptate. În anotimpul ploios, căutătorii de aur rămâneau închişi în colibele lor prost construite, aşteptând cele câteva clipe scurte de pauză, care erau mai curând momente de răgaz pe care şi le-ngăduiau norii, pentru ca mai apoi să se descarce cu şi mai multă încrâncenare.

Aceştia nu cunoşteau decât sensul propriu al expresiei „timpul e de aur", şi, dacă ploile nu-şi luau o binemeritată pauză, se jucau în draci cu nişte cărţi soioase, cu figuri adeseori de nerecunoscut, urându-se de moarte, râvnind să devină stăpânii ghioagei pe care-o ţinea în mână regele de treflă, lăcomindu-se care mai de care, iar la sfârşitul potopului nu era de mirare că mulţi dintre ei dispăreau, fără să se ştie dacă fuseseră luaţi de curentul apei sau înghiţiţi de voracitatea pădurii tropicale.

Stând pe chei, vedeau uneori cum trece pe lângă ei câte un trup umflat de apă, printre crengi şi trunchiuri de copac târâte de creşterea râului şi nimeni nu se grăbea să-i arunce o frânghie.

Lui Napoleon Salinas îi atârna capul într-o parte şi numai braţele sfâşiate arătau că încercase să se apere.

Primarul îi goli buzunarele. Găsi un buletin de identitate decolorat, câteva monede, resturi de tutun şi o pungută de piele. O deschise şi numără douăzeci de bucățele de aur cât bobul de orez.

— Ei bine, domnule expert, ce părere ai?

— Aceeaşi părere pe care o aveți şi dumneavoastră, excelență. A plecat de aici târziu, destul de beat, l-a prins pe neaşteptate răpăiala, şi atunci a tras pe mal pentru a-şi petrece noaptea în siguranță. Acolo a fost atacat de femelă. Sfâşiat de colți, a reuşit să ajungă la canoe, dar i s-a scurs tot sângele foarte curând.

— Mă bucur că suntem de acord, spuse grăsanul.

Primarul îi porunci unuia dintre cei prezenți să îi țină umbrela deasupra capului pentru a avea mâinile libere şi împărți bucățelele de aur în mod egal celor prezenți. După ce-şi recăpătă umbrela, îl împinse pe mort cu piciorul, până când acesta căzu cu capul în apă. Trupul greu se scufundă în râu şi din pricina ploii nu se vedea unde se ridicase din nou ca să plutească.

Mulțumit, primarul scutură umbrela în semn că voia să plece, dar văzând că nu-l însoțea nimeni şi că toți priveau în direcția bătrânului, scuipă cu obidă, din cale-afară de întors pe dos.

— Gata, spectacolul s-a sfârşit. Ce mai aşteptați?

Oamenii continuau să-l privească pe bătrân. Îl obligară să vorbească.

— Când cineva pluteşte pe apă şi se lasă întunericul, pe ce mal trage pentru a-şi petrece noaptea?

— Pe ăla mai sigur. Pe malul nostru, răspunse grăsanul.

— Dumneavoastră ați spus-o, excelență. Pe malul nostru. Va căuta întotdeauna să tragă aici, pentru că, dacă din întâmplare îşi pierde canoea, se poate salva încercând să se-ntoarcă în sat deschizându-şi drum cu maceta. La asta s-a gândit şi sărmanul Salinas.

— Ei, şi? Ce mai contează acum?

— Contează foarte tare. Dacă vă gândiți puțin, o să vă dați seama că şi animalul se află tot aici, pe malul nostru. Sau poate credeți că tigrii se aruncă în râu pe vremea asta?

Cuvintele bătrânului dădură naştere unor comentarii îngrijorate, iar oamenii voiau acum să audă ceva din gura primarului. La urma urmei, autoritatea trebuia să servească şi ea la ceva practic.

Grăsanul percepu aşteptarea lor ca pe o agresiune şi se prefăcea că se gândeşte vârându-şi ceafa groasă sub umbrelă. Ploaia se întețise brusc şi pungile de plastic care îi acopereau pe oameni li se lipiseră de trup ca o a doua piele.

— Fiara se află departe. N-ați văzut cum a apărut hoitul? Fără ochi şi pe jumătate mâncat de animale. Asta nu se întâmplă într-o oră şi nici măcar în cinci ceasuri încheiate. Nu văd de ce faceți pe voi de frică, se grozăvi primarul.

— S-ar putea. Dar e limpede ca lumina zilei că mortul nu se răcise de tot când a ajuns aici şi nici nu mirosea, adăugă bătrânul.

Nu mai scoase nici o vorbă şi nici nu mai aşteptă alt comentariu din partea primarului. Făcu cale-ntoarsă, gândindu-se cum ar fi mai bine să

mănânce crevetele, fierte sau prăjite.

La intrarea în colibă zări prin perdeaua deasă de apă silueta singuratică şi obeză a primarului care se ascundea sub umbrelă, ca o ciupercă uriaşă crescută de curând pe chei.

Capitolul al şaselea

După ce termină de mâncat crevetele gustoase, bătrânul îşi curăță cu sârg placa dentară şi o înfăşură în batistă. Apoi, imediat, strânse masa, aruncă resturile de mâncare pe fereastră, destupă o sticlă de Frontera şi îşi alese un roman.

Era înconjurat de ploaie din toate părțile, iar ziua îi promitea o intimitate inegalabilă.

Romanul începea bine.

„Paul o sărută cu patimă, în timp ce gondolierul, complice la aventurile prietenului său, se prefăcea că se uită în altă parte, iar gondola, aşternută cu perne pufoase, aluneca încet pe canalele venețiene".

Citise pasajul de mai multe ori, cu glas tare.

Ce drăcovenie or mai fi fost şi gondolele astea?

Alunecau pe canale. Trebuie să fi fost nişte bărci sau canoe, iar în ce-l privea pe Paul, era limpede că nu era un individ cu bun-simț, de vreme ce o săruta „cu patimă" pe fată în prezența unui prieten, care îi mai era şi complice pe deasupra.

Îi plăcuse prima frază.

I se părea foarte nimerit că autorul stabilise dintru bun început care erau personajele negative. În felul ăsta erau evitate complicațiile şi simpatiile nemeritate.

Cât despre sărutat, cum zicea? „Cu patimă". Cum naiba se făcea chestia asta?

Nu-şi amintea să o fi sărutat prea des pe Dolores Encarnacion del Santisimo Sacramento Estupinán Otavalo. Poate că totuşi, într-una dintre aceste puține ocazii, o sărutase aşa, cu patimă, ca Paul din roman, dar o făcuse fără să ştie. În orice caz, sărutări fuseseră puține, pentru că femeia răspundea fie prin accese de râs, fie îi atrăgea atenția că în felul acela săvârşeau un păcat.

Să săruți cu patimă. Să săruți. Tocmai îşi dăduse seama că el o făcuse de puține ori şi numai cu nevasta lui, pentru că la shuari sărutatul era un obicei necunoscut.

Bărbații şi femeile se mângâiau pe tot trupul şi puțin le păsa dacă mai era cineva de față. Nici atunci când făceau dragoste nu se sărutau. Femeile preferau să se aşeze deasupra, susținând că aşa simțeau mai bine dragostea, şi, din pricina asta, cântecele anents erau intonate cu infinit mai multă simțire.

Nu. Shuarii nu se sărutau.

Îşi amintea că îl văzuse odată pe un căutător de aur aruncându-se asupra

unei sălbatice, o sărmană femeie care bântuia printre colonişti şi aventurieri implorându-i să-i dea o gură de rachiu. Cei care aveau chef o înghesuiau pe unde se nimerea şi o posedau. Sărmana femeie, abrutizată de alcool, habar n-avea ce i se întâmplă. De data asta, aventurierul o trântise pe nisip şi îi căutase gura.

Femeia reacționase ca o fiară turbată. Îl împinsese cu furie pe bărbat, îi aruncase un pumn de nisip în ochi şi începuse să vomite cu o scârbă neascunsă.

Dacă în asta consta să săruți cu patimă, atunci Paul din roman nu era altceva decât un mare porc.

Până la ora siestei, citi şi medită la aproape patru pagini, supărat pe neputința lui de a-şi imagina Veneția cu trăsăturile pe care le împrumutase altor oraşe descoperite tot în romane.

Din câte înțelesese, străzile Veneției erau inundate şi din pricina asta oamenii erau nevoiți să se deplaseze cu gondolele.

Gondolele. Cuvântul „gondolă" îl seduse până la urmă şi se gândi chiar să-şi boteze canoea Gondola de pe Nangaritza.

Somnul de după-amiază îl răzbi pe când era prins în vârtejul acestor gânduri şi se întinse în hamac, zâmbind ştrengăreşte numai când şi-i imagina pe oameni deschizând uşa casei şi căzând în apele învolburate ale râului de la primul pas.

Spre seară, după ce mai înfulecă câteva crevete, se aşeză să-şi continue lectura şi se grăbea să-nceapă, când o zarvă grozavă îi distrase atenția, făcându-l fără voia lui să-şi îndrepte privirile spre drumul înecat în apă.

Pe cărare alerga un catâr de povară înnebunit, printre răgete sfâşietoare, dând din copite şi lovind pe oricine încerca să-l oprească. Împins de curiozitate, îşi aruncă o pelerină de plastic pe umeri şi ieşi să vadă ce se întâmplase.

După multe încercări, oamenii reuşiseră să-l împresoare pe animalul scos din minți şi, ferindu-se să nu fie loviți, închiseseră cercul în jurul lui. Câțiva căzuseră şi se ridicaseră murdari din cap până-n picioare de noroi, până când, în cele din urmă, izbutiseră să-l prindă de dârlogi şi să-l imobilizeze.

Catârul avea răni adânci de-a lungul coastelor şi sângera din belşug din pricina unei spintecături care începea la cap şi se oprea în dreptul pieptului acoperit de păr scurt, de un cenuşiu asemănător găinațului.

Primarul, de data aceasta fără umbrelă, porunci să fie răsturnat pe-o parte şi îl împuşcase pentru a-i curma suferința. Animalul primise glonțul, dăduse de câteva ori din copite şi rămăsese mai apoi nemişcat.

— E catârul lui Alkasetzer Miranda, spuse cineva.

Ceilalți încuviințară. Miranda era un colonist care se stabilise la vreo şapte kilometri de El Idilio. Renunțase să-şi mai cultive pământurile luate cu japca în pădure şi devenise patronul unei prăvălii mizerabile, unde vindea rachiu, tutun, sare şi aspirină alkasetzer - de unde îi venea şi numele -, aprovizionându-i pe căutătorii de aur care nu voiau să mai facă drumul până-n sat.

Catârul era înşeuat, iar asta însemna că stăpânul lui descălecase în altă

parte.

Primarul le porunci să se pregătească de plecare spre prăvălia lui Miranda a doua zi dis-de-dimineață şi îi însărcină pe doi dintre ei să tranşeze animalul.

În ploaia torențială, macetele loviră fără greş. Pătrundeau în carnea catârului răpciugos, ieşeau de-acolo însângerate şi, pregătite să se înfigă din nou, învingând rezistența câte unui os, erau spălate impecabil de stropii mari şi deşi.

Carnea tranşată fu dusă în fața primăriei, unde grăsanul o împărți celor prezenți.

— Hei, tu! Ce parte vrei, bătrâne?

Antonio José Bolívar răspunse că vrea numai o bucată de ficat, înțelegând că delicatețea grăsanului îl înscria automat pe lista celor care urmau să se ocupe de rezolvarea cazului.

Cu bucata de ficat caldă încă în mână, se întoarse la coliba lui, urmat de bărbații care cărau capul şi alte resturi nedorite din carnea animalului pentru a le arunca în râu. Se întuneca, iar printre picăturile de ploaie se auzea lătratul câinilor care-şi disputau măruntaiele pline de noroi ale noii victime.

În timp ce freca ficatul cu bucățele de rozmarin, blestema în gând incidentul care-l scosese din tihna lui. Nu se mai putea concentra la citit şi se văzu nevoit să se gândească la primar ca şef al expediției din ziua următoare.

Toți ştiau că primarul îi purta sâmbetele şi, cu siguranță, îi devenise şi mai antipatic după incidentul cu shuarii şi cu străinul mort.

Grăsanul putea să-i facă probleme, şi de altfel îl anunțase de mult cu privire la intențiile sale.

Posac, îşi puse placa dentară şi mestecă bucățile uscate de ficat. De multe ori auzise spunându-se că, pe măsură ce înaintezi în vârstă, ajungi să te înțelepțeşti, iar el aşteptase cuminte, neîndoindu-se nici o clipă că înțelepciunea avea să îi aducă ceea ce îşi dorea din toată făptura sa: să fie în stare să-şi călăuzească amintirile şi să nu cadă în capcana pe care acestea i-o întindeau adeseori.

Şi totuşi căzu încă o dată în capcană şi nu mai auzea sunetul monoton al ploii torențiale.

Trecuseră câțiva ani de când, într-o dimineață, pe cheiul din El Idilio aruncase ancora o ambarcațiune pe care nu o mai văzuse niciodată. O şalupă cu motor la bordul căreia încăpeau uşor opt oameni, aşezați doi câte doi, spre deosebire de canoe, care nu permitea decât şirul indian, şi din pricina asta îți amorțeau toate mădularele în timpul călătoriei.

În noua ambarcațiune se urcaseră patru americani dotați cu aparate de fotografiat, alimente şi maşinării necunoscute. Vreme de câteva zile îl linguşiseră pe primar şi-l înnebuniseră cu whisky, până când grăsanul, fudul nevoie mare, îi lăsase să se apropie de coliba lui, pretinzând că era cel mai bun cunoscător al Amazoniei.

Grăsanul puțea a băutură şi nu înceta să-l numească prietenul şi colaboratorul său apropiat, în timp ce străinii îi fotografiau nu numai pe ei, ci şi pe oricine se nimerea în fața aparatului.

Fără a-i cere voie, dăduseră buzna în colibă, iar unul dintre ei, după ce râsese pe săturate, insistase să cumpere portretul care-l înfățișa alături de Dolores Encarnacion del Santisimo Sacramento Estupinán Otavalo. Străinul îndrăznise să dea jos tabloul şi să-l bage în rucsac, lăsându-i în schimb un teanc de bancnote pe masă.

Se văzuse nevoit să se ia la ceartă cu el şi să protesteze fără să stea pe gânduri.

— Spune-i dobitocului ăstuia că, dacă nu lasă portretul la locul lui, îl fac fărâmițe cu două cartuşe din puşca mea. Şi să aibă grijă, că o țin mereu încărcată.

Intruşii înțelegeau spaniola şi nu aveau nevoie de lămuririle grăsanului pentru a pricepe cum stăteau lucrurile. Prietenos, acesta le ceruse să cadă la pace, le explicase că amintirile erau sfinte pe acele meleaguri, că nu trebuia să i-o ia în nume de rău bătrânului, că ecuadorienii (şi mai ales el) îi prețuiau enorm pe americani şi că el însuşi avea să le facă rost de suveniruri frumoase, dacă doreau să le obțină.

Văzând portretul la locul lui, bătrânul trăsese cocoşul puştii şi îi somase să plece.

— Dobitoc bătrân. Din cauza ta pierd o afacere nemaipomenită. Amândoi pierdem o afacere grozavă. Ți-a dat înapoi portretul, ce mai vrei?

— Să se cărăbănească. Nu fac afaceri cu cei care nu ştiu să respecte casa altuia.

Primarul mai încercase să adauge ceva, dar văzând că musafirii strâmbau din nas în semn de dispreț, se înfuriase.

— Cel care se va cărăbăni eşti chiar tu, bătrân împuțit.

— Eu sunt în casa mea.

— A, da? Nu te-ai întrebat niciodată al cui e pământul pe care ți-ai ridicat jegul ăsta de coteț în care stai?

Antonio José Bolfvar fusese cu adevărat surprins de întrebare. Avusese cândva o hârtie cu antet şi parafă care îl acredita ca posesor a două hectare de pământ aflate la câteva leghe depărtare, pe râu în sus.

— Pământul ăsta e al nimănui. Nu are stăpân.

Primarul râsese triumfător.

— Te înşeli amarnic. Toate pământurile de lângă râu, mai exact începând de lângă mal şi încă o sută de metri de-acolo înainte, sunt ale statului. Şi în caz că ai uitat, aici statul sunt eu. O să mai vorbim despre asta. N-am să uit ce mi-ai făcut astăzi şi nu fac parte dintre cei care iartă.

Simțise atunci dorința aprigă de a apăsa pe trăgaci şi de a-şi descărca puşca asupra lui. Îşi imaginase până şi cum aveau să pătrundă cele două gloanțe în burtoiul imens, aruncându-l înapoi, în timp ce împuşcăturile îi împrăştiau măruntaiele şi îi făceau praf şalele.

Văzând scăpărarea din ochii bătrânului, grăsanul preferase să se îndepărteze rapid şi, pornind grabnic pe urmele americanilor, îi ajunsese din urmă şi li se alăturase.

A doua zi, din şalupă coborâse pe chei un echipaj mai numeros. Celor

patru americani li se alăturaseră un colonist şi un sălbatic, recomandați cu căldură de către primar drept buni cunoscători ai pădurii tropicale.

Antonio José Bolívar Proano rămăsese pe loc, aşteptând cu mâna pe puşcă vizita grăsanului.

Însă grăsanul nu se apropiase de coliba lui. Venise în schimb Onecen Salmudio, un octogenar de obârşie din Vilcabamba. Bătrânul îl simpatiza pe motiv că erau amândoi de la munte.

— Ce s-a-ntâmplat, bre? îl salutase Onecen Salmudio.

— Nimic, bre. Ce să se-ntâmple?

— Ştiu că s-a-ntâmplat ceva, bre. Bălosul a venit la mine cerându-mi să-i însoțesc pe străini în pădure. Abia l-am convins că la anii mei nu mai sunt în stare să ajung prea departe. Dac-ai şti cum s-a dat Bălosul pe lângă mine! Mi-a spus de o sută de ori cât de fericiți ar fi străinii să mă aibă în preajmă, explicându-mi că şi eu am nume de străin.

— Cum aşa, bre?

— Uite-aşa. Onecen e numele unui sfânt de-al străinilor ăstora. Apare chiar şi pe monezile lor şi se scrie cu „t" la sfârşit. One cent.

— Nu ştiu de ce am impresia că n-ai venit să-mi vorbeşti despre asta, bre.

— Nu, ce-i drept. Am venit să-ți spun să fii cu băgare de seamă. Bălosul îți poartă sâmbetele. În fața mea le-a cerut străinilor să vorbească în El Dorado, la întoarcere, cu comisarul, ca să-ți trimită el doi jandarmi pe cap. Vrea să-ți calce casa, bre.

— Am gloanțe pentru toți, îl asigurase fără convingere.

Iar în nopțile care urmaseră incidentului nu pusese geană pe geană. O săptămână mai târziu găsise şi leacul împotriva insomniei, când văzuse apropiindu-se ambarcațiunea în formă de luntre. Nu traseseră la mal cu prea mare eleganță. Se loviseră de stâlpii de pe chei şi nici măcar nu se gândiseră să descarce ce aveau în barcă. Erau numai trei dintre americani, şi de îndată ce atinseseră pământul se împrăştiaseră ca potârnichile în căutarea primarului.

Nu trecuse mult şi se trezise cu o vizită din partea grăsanului, care venea fluturând steagul păcii.

— Uite ce e, bătrâne, creştinii se înțeleg numai când stau de vorbă. Ce ți-am spus data trecută e adevărat. Casa ta e ridicată pe terenul statului şi nu ai avea dreptul să rămâi în continuare aici. Mai mult, eu ar fi trebuit să te arestez pentru că te-ai stabilit aici ilegal, dar pentru că suntem prieteni, trebuie să ținem seama că o mână spală pe alta şi amândouă spală fundul. Aşadar, trebuie să ne ajutăm unul pe altul.

— Şi ce doriți acum de la mine?

— În primul rând, vreau să mă asculți. O să-ți povestesc ce s-a-ntâmplat. La al doilea popas, sălbaticul a fugit cu câteva sticle de whisky. Tu ştii cum sunt sălbaticii. Nu se gândesc decât cum să fure. Ei bine, colonistul le-a spus că nu avea nici o importanță. Străinii voiau să se afunde în pădure şi să-i fotografieze pe shuari. Nu ştiu ce naiba le place la indienii ăştia goi puşcă. Şi uite cum stă treaba: colonistul i-a călăuzit fără probleme până în apropierea muntelui Yacuambi şi se zice că acolo au fost atacați de maimuțe. N-am înțeles

chiar tot, pentru că erau complet isterici când s-au întors şi vorbeau toţi deodată. Se spune că maimuţele i-au omorât pe colonist şi pe unul dintre americani. Nu pot să cred chestia asta. Unde s-a mai auzit ca maimuţele alea mici să omoare oameni? În plus, cu un singur şut poţi să împrăştii vreo zece maimuţe. După mine, sălbaticii sunt de vină. Tu ce crezi?

— Ştiţi prea bine că shuarii nu vor să-şi creeze complicaţii. Mai mult ca sigur că nici unul dintre ei nu s-a arătat la faţă pe-acolo. Dacă, aşa cum se zice, colonistul i-a dus până la Yacuambi, să ştiţi că shuarii au plecat de mult de-acolo. Şi să mai ştiţi şi că maimuţele atacă. E-adevărat că sunt mici, dar o mie de maimuţe fac fărâmiţe ditamai armăsarul.

— Nu pricep. Străinii nu plecaseră la vânătoare. Nici măcar nu aveau arme.

— Sunt prea multe lucruri pe care dumneavoastră nu le pricepeţi, iar eu mi-am petrecut mulţi ani la munte. Ascultaţi. Ştiţi ce fac shuarii când vor să intre pe teritoriul maimuţelor? Mai întâi leapădă orice fel de podoabe, nu iau cu ei nimic care să le trezească în vreun fel curiozitatea şi îşi camuflează macetele cu scoarţă de palmier ars. Gândiţi-vă. Străinii, cu aparatele lor de fotografiat, cu ceasurile lor, cu lanţurile lor de argint, cu cataramele lor, cu pumnalele lor suflate cu argint le-au făcut pe maimuţe să moară de curiozitate. Le cunosc teritoriul şi ştiu cum reacţionează. Vă pot spune că, dacă unul dintre musafiri uită un lucru cât de mic care să aţâţe curiozitatea unei maimuţe, iar aceasta coboară din copac ca să-l înhaţe, e mai bine să i-l dea fără să şovăie. Iar dacă, din contră, omul se împotriveşte, maimuţa începe să strige şi în numai câteva clipe vor cădea din cer sute, mii de drăcuşori păroşi şi înfuriaţi.

Grăsanul îl ascultase, ştergându-se de sudoare.

— Te cred. Dar numai tu eşti vinovat că ai refuzat să-i însoţeşti, să le fii călăuză. Dacă ai fi fost acolo, nu s-ar fi-ntâmplat nimic. Şi mai aveau pe deasupra şi o scrisoare de recomandare din partea guvernatorului. Sunt băgat până-n gât în încurcătura asta şi trebuie să mă ajuţi să ies cumva din ea.

— Nici pe mine nu m-ar fi ascultat. Străinii le ştiu întotdeauna pe toate. Dar până acum tot nu mi-aţi spus ce vreţi de la mine.

Primarul scosese din buzunar o sticlă de whisky care-i pătase pantalonii şi îi oferise o înghiţitură. Bătrânul acceptase numai fiindcă voia să afle ce gust avea băutura, şi se ruşinase imediat pentru acea curiozitate de maimuţă.

— Vor să se ducă cineva să recupereze rămăşiţele tovarăşilor lor. Îţi jur că ne dau o sumă frumuşică pentru asta şi tu eşti singurul în stare să facă aşa ceva.

— Bine. Dar eu nu mă bag în afacerile lor. Vă aduc ce-a mai rămas din străinul ăla şi mă lăsaţi în pace.

— Bineînţeles, bătrâne. Cum ţi-am spus, creştinii se înţeleg numai când stau de vorbă.

Nu îi fusese prea greu să găsească locul unde poposiseră americanii în prima noapte şi, deschizându-şi drum cu maceta, ajunsese la muntele Yacuambi, în pădurea înaltă, plină de fructe sălbatice, unde îşi aveau sălaşul

mai multe colonii de maimuțe. Acolo nici măcar nu mai fusese nevoie să caute urmele. Americani lăsaseră atât de multe obiecte în urma lor când o luaseră la goană, încât el nu mai avusese altceva de făcut decât să se ia după ele şi descoperise locul unde zăceau rămăşițele nefericiților.

Mai întâi dăduse peste colonist. Îl recunoscuse după țeasta fără dinți, iar la câțiva metri mai încolo îl găsise pe american. Furnicile îşi făcuseră impecabil datoria, lăsând oasele curate, fără pic de carne pe ele, de parcă ar fi fost din ghips. Scheletul americanului încă se mai bucura de o ultimă atenție din partea furnicilor. Cărau unul câte unul firele lui de păr galben-pai, ca nişte tăietori de lemne în miniatură, obişnuiți cu coaja groasă a copacilor, spre a baricada cu ele intrarea în furnicar.

Cu mişcări încete, îşi aprinsese o țigară de foi şi fumase în timp ce admira munca insectelor, indiferente la prezența lui. Auzind un zgomot care venea de sus, nu se putuse stăpâni să nu izbucnească în râs. O maimuțică picase dintr-un copac, copleşită de greutatea unui aparat de fotografiat pe care se încăpățâna să-l armeze.

Îşi terminase țigara de foi. Le ajutase pe furnici să-şi desăvârşească opera luând scalpul acelui craniu cu maceta şi băgase oasele într-un sac.

Reuşise să recupereze un singur obiect al bietului american: centura cu cataramă de argint, în formă de potcoavă, pe care maimuțele nu o putuseră desprinde oricât se străduiseră.

Se întorsese în El Idilio, predase rămăşițele, iar primarul îl lăsase în pace, în acea pace pe care trebuia să o vegheze neîncetat, pentru că de ea depindeau clipele desfătătoare petrecute pe malul râului, sau în picioare în fața mesei lui înalte, citindu-şi cu zăbavă romanele de dragoste.

Iar această tihnă se vedea din nou amenințată acum de primar, care îl obliga să participe la expediție, şi mai ales de ghearele ascuțite care pândeau, ascunse în cine ştie ce hățiş din pădurea deasă.

Capitolul al şaptelea

A doua zi, oamenii se adunară încă de la prima lumină a zorilor care abia se ghicea printre norii groşi. Veniseră în şir indian, sărind pe poteca plină de noroi, desculți şi cu pantalonii suflecați până la genunchi.

Primarul îi porunci femeii cu care trăia să le aducă felii de banană verde şi cafea, în timp ce el le împărțea cartuşe de puşcă. Trei încărcături duble pentru fiecare, pe lângă un pachet de țigări de foi, chibrituri şi o sticlă de Frontera de căciulă.

— Toate astea vi le dau pe cheltuiala statului. La întoarcere trebuie să semnați o chitanță.

Oamenii înghițeau pe nerăsuflate primii dumicați din acea zi şi beau cu nesaț.

Antonio José Bolívar Proano se ținea departe de grup, fără să se atingă de tava de cositor.

Luase micul dejun devreme şi cunoştea neajunsurile de a vâna cu burta plină. Vânătorul trebuie să fie întotdeauna puțin flămând, pentru că foamea ascute simțurile. Îşi trăgea maceta pe cute scuipând din când în când pe lama de oțel şi mai apoi, cercetând-o cu un singur ochi, veri-fica dacă tăişul era desăvârşit.

— Ai vreun plan? îl întrebă cineva din grup.

— Mai întâi o să mergem să-l găsim pe Miranda. Dup-aia mai vedem.

Mai mult ca sigur, grăsanul nu era un strateg iscusit. După ce îşi verificase ostentativ încărcătura puştii Smith and Wesson, „scărmănătoare" pentru localnici, se înfăşurase până peste cap într-un impermeabil albastru cauciucat, care se unduia pe trupul lui flasc.

Nici unul dintre cei patru oameni nu făcuse vreun comentariu. Se bucurau să-l vadă că asudă ca un robinet ruginit şi nesecat.

„Las' că vezi tu, Bălosule! Las' că vezi tu ce fierbinte e impermeabilul! Până şi oasele o să ți se-ncingă sub el."

Cu excepția primarului, erau cu toții desculți. Îşi înveliseră pălăriile de pai în pungi de plastic şi îşi puseseră la adăpost de ploaie țigările de foi, muniția şi chibriturile în tolba de pânză cauciucată. Puştile neîncărcate şi le țineau pe spate, în bandulieră.

— Dacă-mi dați voie, cizmele de cauciuc o să vă stânjenească mersul, spuse cineva.

Grăsanul făcu pe surdul şi dădu ordinul de plecare.

Lăsară în urmă ultima casă din El Idilio şi se afundară în pădure. Acolo ploua mai puțin, dar apa se prelingea în şuvoaie mai groase, chiar dacă nu reuşea să se strecoare prin acoperişul vegetal aproape compact. Picăturile se adunau pe frunze şi ramurile se încovoiau îngreuiate de apă, iar şiroaiele se scurgeau, impregnate de parfumul copacilor de tot soiul.

Mergeau încet, din pricina stratului gros de noroi, a ramurilor şi plantelor care acoperiseră din nou poteca îngustă.

Pentru a înainta mai uşor se împărțiră în mai multe grupuri. În față, doi bărbați îşi deschideau drum cu macetele, la mijloc mergea primarul cu răsuflarea întretăiată, ud fleaşcă din cap până-n picioare, iar la urmă veneau ceilalți doi care închideau formația, retezând plantele care scăpaseră de maceta avangardei.

Antonio José Bolívar era unul dintre cei care mergeau în spatele primarului.

— Încărcați-vă puştile. E mai bine să fiți pregătiți, poruncise grăsanul.

— De ce? E mai bine să ne păstrăm cartuşele uscate în tolbă.

— Eu dau ordine aici.

— La ordinele dumneavoastră, excelență. La urma urmei, cartuşele sunt ale statului.

Oamenii se prefăcură că-şi încarcă puştile.

După cinci ore de mers înaintaseră mai mult de un kilometru. Marşul se întrerupse brusc din cauza cizmelor primarului. La fiecare pas, îşi afunda picioarele în glodul care bolborosea şi toți aveau impresia că noroiul stătea să

înghiță trupul acela obez. Imediat după aceea urma lupta acerbă de a-şi scoate picioarele, dar se mişca atât de greoi, încât nu făcea altceva decât să se afunde şi mai tare în noroi. Oamenii îl trăgeau de-acolo apucându-l de subsuori, dar nici nu apuca să facă doi paşi, că se afunda din nou până la genunchi.

Deodată, grăsanul descoperi că şi-a pierdut o cizmă. Piciorul gol ieşise la iveală alb şi uşor, dar, ca să-şi păstreze echilibrul, îl băgase imediat în gaura unde dispăruse cizma.

Bătrânul şi însoțitorul lui îl ajutară să iasă de-acolo.

— Cizma. Căutați-mi cizma, ordonă el scurt.

— V-am spus că cizmele or să vă-ncurce. Una dintre ele s-a pierdut. Mergeți ca noi, călcând pe ramurile căzute. O să mergeți mai uşor desculț şi o să înaintăm mai repede.

Primarul, furios, se opinti şi încercă să îndepărteze noroiul cu mâinile. Zadarnic efort. Dădea la o parte stratul negru şi mustos fără să reuşească să îl curețe pe tot.

— În locul dumneavoastră n-aş face asta. Cine ştie ce lighioane or dormi în tihnă dedesubt, comentase cineva.

Primarul, pironit locului, îi privea cu ură.

— Credeți că mă duceți pe mine cu gogoşile astea? Vreți să mă speriați cu poveşti de adormit copiii?

— Nu, excelență. Stați numai o țâră.

Bătrânul tăie o creangă, o despică la unul din capete şi o strecură de mai multe ori în noroiul care bolborosea. În cele din urmă, o scoase afară, o curăță atent cu maceta şi un scorpion adult de toată frumusețea căzu la picioarele lor. Era acoperit de noroi, dar chiar şi aşa i se vedea coada plină cu otravă, ridicată în semn de război.

— Vedeți? Iar dumneavoastră, care transpirati atât de mult şi aveți pielea aşa de sărată, sunteți o provocare pentru lighioanele astea.

Primarul nu răspunse. Cu privirea ațintită asupra scorpionului, care încerca să se afunde din nou în linştea noroiului, scoase revolverul şi slobozi cele şase focuri asupra arahnidei. Tot atunci îşi descălță cealaltă cizmă şi o aruncă în frunziş.

Cu grăsanul desculț, înaintau puțin mai repede, dar pierdeau o groază de timp de fiecare dată când trebuiau să urce un deal. Toți se cățărau fără greutate şi se opreau să se uite în urmă către primarul care mergea în patru labe, făcând doi paşi înainte şi patru înapoi.

— Împingeți-vă în picioare, excelență. Uitați-vă cum facem noi. Depărtați bine picioarele înainte de a face un pas. Dumneavoastră nu le depărtați decât de la genunchi în jos. Asta înseamnă să defilezi ca o călugăriță prin fața unui pluton de luptă. Depărtați-vă bine picioarele şi împingeți-vă în ele, îi strigau cu toții.

Grăsanul, cu ochii injectați de furie, încerca să urce în felul său, dar trupul lui amorfil trăda tot de-atâtea ori şi de fiecare dată oamenii îşi împleteau brațele, trăgând de el până reuşeau să-l aburce.

De coborât, coborau repede. Primarul cobora trântit pe spate sau pe

burtă. Ajungea întotdeauna primul, plin de noroi şi de resturi de plante.

Spre seară, nori mari şi groşi se adunară din nou pe cer. Nu reuşeau să-i vadă, însă îi ghiceau în întunericul care făcea pădurea de nepătruns.

— Nu mai putem înainta. Nu se vede nimic, spuse primarul.

— Aveți dreptate, răspunse bătrânul.

— Bine, atunci rămânem aici, porunci primarul.

— Rămâneți voi pe loc. Eu mă duc să caut un loc sigur. Nu întârzii mult. Vă rog să fumați, ca să ştiu pe unde să mă-ntorc, le spuse bătrânul, şi îi dădu puşca unuia dintre ei.

Bătrânul dispăru înghițit de beznă, iar oamenii rămaseră pe loc fumându-şi țigările aspre de foi, ferindu-le de apă cu mâna făcută căuş.

Nu după multă vreme dădu peste un teren neted. Îl străbătu măsurându-l cu pasul, iar cu tăişul macetei pipăi plantele din zonă. Deodată, inaceta scoase un sunet metalic, iar bătrânul răsuflă uşurat şi bucuros. Se întoarse la ceilalți, orientându-se după fumul de țigară şi îi înştiință că găsise un loc sigur pentru a-şi petrece noaptea.

Grupul ajunse la locul cu pricina şi doi bărbați începură să taie cu maceta frunze de bananier sălbatic. Cu ele acoperiră pământul şi se aşezară bucuroşi să tragă o binemeritată duşcă de Frontera.

— Ce păcat că nu putem face focul. Am fi mai în siguranță lângă un foc ca lumea, se plânse primarul.

— E mai bine aşa, îşi dădu cu părerea cineva din grup.

— Mie nu-mi place deloc. Nu-mi place întunericul. Până şi sălbaticii se apără făcând focul, adăugă grăsanul.

— Uite ce e, excelență, ne aflăm într-un loc sigur. Dacă fiara e prin preajmă, nu putem s-o vedem şi nici ea nu ne poate vedea pe noi. Dacă facem focul, o să îi dăm prilejul să ne zărească, iar noi n-o să fim în stare să o vedem, pentru că focul ne va orbi. Stați liniştit şi încercați să trageți un pui de somn. Tuturor ne-ar prinde bine să dormim puțin. A, şi mai ales să încercăm să nu mai scoatem nici un sunet.

Oamenii întăriră spusele bătrânului şi, după o scurtă consfătuire, stabiliră să facă de pază cu rândul. Bătrânul era primul şi tot lui îi revenea sarcina să-l trezească pe următorul şi să-i predea plantonul.

Oboseala drumului îşi spuse cuvântul şi-i luă pe toți în stăpânire. Dormeau chirciți, strângându-şi picioarele la piept şi acoperindu-şi fața cu pălăria. Răsuflarea lor liniştită nu izbutea să acopere zgomotul ploii.

Antonio José Bolívar se aşeză turceşte, cu picioarele strânse sub el şi cu spatele sprijinit de trunchiul unui copac. Mângâia din când în când lama macetei şi asculta atent sunetele din pădure. Zgomotele repetate ale câte unui trup bolovănos care cădea în apă îi dovedeau că se află în apropierea unui braț de râu sau a unui pârâu ieşit din matcă. În anotimpul ploios, şuvoiul târa cu sine mii de insecte, care cădeau de pe ramuri, spre bucuria peştilor, ce benchetuiau ghiftuiți, făcând salturi voioase.

Îşi aminti de clipa în care văzuse pentru prima oară un peşte adevărat de râu. Trecuseră mulți ani de-atunci. Se întâmplase pe vremea când încă mai era

un ucenic al pădurii.

Într-o după-amiază de vânătoare, simțise că trupul lui răspândea un miros acru din pricina transpirației şi, o dată ajuns la un pârâu, se grăbea să se arunce în apă. Din fericire îl zărise la timp un shuar, care îl strigase imediat ca să-l avertizeze.

— Nu intra în apă. E primejdios.

— Pirana?

Shuarul îi făcuse semn că nu asta era primejdia. Pirana îşi face sălaş în apele liniştite şi adânci, niciodată în cele agitate. Sunt peşti greoi şi nu prind viteză decât atunci când le e foame sau când simt miros de sânge. Nu avusese niciodată probleme cu pirana. De la shuari învățase că era de-ajuns să îşi ungă trupul cu lapte de arbore de cauciuc ca să-i pună pe fugă. Seva arborelui de cauciuc arde, înțeapă, poate să decojească pielea, dar mâncărimea dispare când te speli cu apă proaspătă şi rece, iar peştii pirana fug de îndată ce simt mirosul.

— E mai rău decât pirana, spusese shuarul şi îl obligase să-i urmărească mişcarea brațului ațintit spre râu. Văzuse o pată neagră, mai lungă de-un metru, care înainta rapid.

— Ce e ăla?

— Un peşte fără oase.

Un peşte enorm. Mai târziu, pescuise câteva exemplare care măsurau peste doi metri şi cântăreau şaptezeci de kilograme, dar aflase că, deşi inofensivi, erau ucigător de prietenoşi.

Văzând în apă o ființă omenească, se apropiau să se joace cu ea, lovindu-l cu coada în semn de prețuire în asemenea hal, încât îi rupeau şira spinării cât ai clipi.

Auzea în continuare loviturile greoaie în apă. Poate că era vorba despre un peşte fără oase care se ghiftuia cu termite, furnici, viermişori vii, lăcuste, greieri, păianjeni sau şerpi zburători, târâți de potop.

Se auzea aşadar un zgomot asurzitor în beznă. Se întâmpla întocmai cum îi spuseseră shuarii: „În timpul zilei, omul şi pădurea există deopotrivă. Noaptea însă, omul e pădurea."

Ascultă zgomotele acelea cu bucurie, până când nu se mai auziră.

Deodată se apropie omul care trebuia să facă de strajă în locul lui. I se auziseră oasele trosnind când se întinsese şi venise către el.

— Am dormit destul. Haide, întinde-te în culcuşul meu, ți l-am încălzit.

— Nu sunt obosit. Prefer să dorm când s-o crăpa de ziuă.

— Se auzea ceva sărind în apă, nu-i aşa?

Bătrânul era gata să-i vorbească despre peşti, când un zgomot care venea din hățiş îl făcu să se răzgândească.

— Ai auzit?

— Taci, taci.

— Ce crezi că e?

— Nu ştiu. Dar e destul de greoi. Scoală-i pe ceilalți fără să faci gălăgie.

Omul nu izbuti să se ridice şi amândoi se treziră izbiți în față de o

scânteiere argintie, care vătăma vegetația umedă, sporind efectul orbitor.

Era primarul care, alarmat de zgomot, se apropia de ei cu lanterna aprinsă.

— Stingeți lanterna, îi porunci cu fermitate bătrânul, fără să ridice glasul.

— De ce? Se ascunde ceva aici şi vreau să văd despre ce e vorba, răspunse grăsanul, mişcând încoace şi-ncolo şuvoiul de lumină, în timp ce acționa cocoşul revolverului.

— V-am spus să stingeți drăcovenia aia. Bătrânul îi zbură lanterna din mână dintr-o lovitură.

— Ce-ți închipui tu...

Cuvintele grăsanului fură înăbuşite de o bătăie repetată de aripi şi o cascadă fetidă se revărsă asupra lor.

— Straşnică ispravă ați mai făcut. Trebuie să plecăm chiar acum, dacă nu cumva vreți să ne invadeze furnicile, ca să se-nfrupte din găinațul proaspăt care ne acoperă.

Grăsanul nu ştiu cum să reacționeze.

Căută lanterna pe bâjbâite, după cum tot pe bâjbâite îi urmase pe oameni în drumul lor către locul unde înnoptaseră.

Oamenii blestemau printre dinți prostia grăsanului, în aşa fel încât acesta să nu-şi dea seama de gravitatea insultelor.

Ajungând într-un luminiş, se treziră cu un nou şuvoi care se revărsa din plin deasupra lor.

— Ce s-a-ntâmplat? Ce-a fost asta? întrebă grăsanul.

— Rahat. Nu simțiți?

— Ştiu că e rahat. Să fie oare maimuțe?

O lumină slabă dezvălui siluetele oamenilor şi contururile pădurii.

— Dacă vă e de vreun folos, excelență, să ştiți că atunci când înnoptați în junglă trebuie să vă sprijiniți de trunchiul unui copac ars sau uscat. Acolo stau atârnați liliecii, cel mai bun semnal de alarmă pe care vă puteți bizui. Ei tocmai se pregăteau să zboare în direcția contrară zgomotului pe care l-am auzit şi am fi aflat de unde anume venea. Însă dumneavoastră, cu lanterna aprinsă şi cu țipetele pe care le-ați scos, i-ați speriat. De aceea şi-au slobozit mizeria din măruntaie asupra noastră. Ca orice rozător, sunt foarte sensibili şi, la cel mai mic semnal de pri-mejdie, îşi golesc pântecele pentru a zbura cât mai uşor. Haideți, ştergeți-vă bine pe cap, dacă nu vreți să vi-l mănânce țânțarii cu totul.

Primarul îi imită pe ceilalți din grup, care se curățau de excrementele urât mirositoare. La sfârşit, era suficientă lumină pentru a-şi continua drumul.

Merseră trei ceasuri încheiate spre răsărit, ocolind râurile umflate de apă, lăsând în urmă viroage, luminişuri de pădure care priveau spre cer cu gurile larg deschise, pentru a primi revărsarea apei proaspete şi, ajungând în dreptul unei lagune, făcură un popas ca să mănânce ceva.

Scoaseră fiecare fructe şi crevete, pe care grăsanul refuză să le mănânce crude. Înfăşurat până peste cap în impermeabilul albastru de cauciuc, primarul dârdâia de frig şi se văita în continuare că nu puteau aprinde focul.

— Suntem aproape, spuse unul dintre ei.

— Da. Însă trebuie să dăm un ocol şi să venim din spate. Ar fi mai uşor să ocolim râul şi să apărem din faţă, dar îmi închipui că animalul e inteligent şi ne-ar putea face surprize, le atrase atenţia bătrânul.

Ceilalţi încuviinţară şi botezară merindele cu câteva înghiţituri de Frontera.

Văzând că grăsanul se îndepărta de ei, fără să meargă totuşi prea departe, ascunzându-se în spatele unui copac, îşi dădură coate.

— Domnia-sa nu vrea să ne arate fundul.

— E atât de guguman, încât o să se-aşeze pe un furnicar, crezând că e vorba de un closet.

— Pariez că o să ceară hârtie ca să se şteargă, spuse cineva printre hohote de râs.

Îşi băteau joc pe la spate de Bălosul, cum îl numeau ori de câte ori nu se afla prin preajmă. Râsetele le fură curmate mai întâi de strigătul îngrozit al grăsanului şi imediat după aceea de o serie de împuşcături grăbite. Şase la număr, trase cu generozitate.

Primarul se ivi cu pantalonii în vine, urlând cât îl ţinea gura.

— Veniţi, veniţi! Am văzut-o. Era gata să mă atace şi se pare că am nimerit-o cu două gloanţe. Veniţi! Căutaţi-o cu toţii!

Îşi pregătiră puştile şi porniră în direcţia pe care le-o indicase grăsanul. Luându-se după o dâră de sânge vizibilă, care sporea euforia primarului, ajunseră în dreptul unui animal splendid, din al cărui gâtlej străpuns ieşeau cele din urmă horcăituri. Blana lui frumoasă, galbenă şi acoperită cu pete era acum mânjită de sânge şi noroi. Animalul îi privea cu ochii larg deschişi; din râtul lui prelung se auzeau gâfiituri slabe.

— E un urs din acela care se hrăneşte numai cu miere. De ce nu vă uitaţi înainte de a trage cu jucăria aia blestemată? Aduce ghinion să omori un urs. Asta o ştie oricine, până şi cel mai prost dintre oameni. Nu există vietate mai inofensivă în toată pădurea tropicală.

Oamenii îşi plecaseră capetele, mişcaţi de soarta animalului, iar grăsanul îşi reîncărcă arma, neîndrăznind să rostească vreun cuvânt în apărarea sa.

După-amiază văzură inscripţia, pe jumătate ştearsă, din dreptul prăvăliei lui Alkasetzer, descoperind astfel locul unde se afla Miranda. Era un dreptunghi de tablă albastră, cu litere aproape ilizibile, pe care chioşcarul îl fixase foarte sus în copacul lângă care se afla coliba lui.

Pe colonist îl găsiră la numai câţiva metri depărtare de uşă. Spatele îi fusese sfâşiat de două lovituri de labă, care începeau de la omoplaţi şi coborau până în dreptul taliei. Gâtlejul îi fusese sfârtecat în asemenea hal, încât i se vedea ceafa. Mortul era întors cu faţa în jos şi încă mai strângea în pumn o macetă.

Nesocotind măiestria arhitectonică a furnicilor, care construiseră în timpul nopţii o punte de frunze şi ramuri pentru a transporta bucăţi din cadavru, oamenii îl târâră până la chioşc. Înăuntru pâlpâia slab o lampă de carbid şi duhnea îngrozitor a grăsime arsă.

Apropiindu-se de lampa cu petrol, descoperiră de unde venea mirosul. Era

caldă încă. Se isprăvise şi ultima picătură de combustibil şi imediat după aceea arsese şi fitilul. Într-o tigaie se zăreau două cozi carbonizate de iguană.

Primarul se uita la cadavru.

— Nu înțeleg. Miranda era veteran pe-aici şi în nici un caz nu se poate spune despre el că ar fi fost un fricos, dar se pare că a fost aşa de tare cuprins de spaimă, încât nici măcar nu s-a mai gândit să stingă primusul. De ce oare nu s-a închis în casă când a auzit-o pe tigroaică? Uite şi puşca lui atârnată aici. De ce n-a folosit-o?

Ceilalti îşi puneau, la rândul lor, aceleaşi întrebări.

Primarul îşi dădu jos impermeabilul şi o cascadă de transpirație până atunci reținută îl făcu fleaşcă din cap până-n picioare. Cu ochii la mort fumară, băură, unul dintre ei se apucă să repare primusul şi, primind încuviințarea primarului, deschiseră câteva cutii de sardele.

— N-a fost un om rău, spuse unul.

— De când îl lăsase nevasta, trăia mai singur decât o cucuvea, adăugă altul.

— Avea rude? întrebă primarul.

— Nu. A venit aici cu fratele lui, care s-a prăpădit de malarie acum câțiva ani. Nevasta i-a fugit cu un fotograf ambulant şi se zice că acum locuieşte în Zamora. Poate ştie căpitanul vaporului pe unde s-o fi aciuat.

— Presupun că prăvălia îi aducea ceva câştiguri. Ştiți cumva ce făcea cu banii? interveni din nou grăsanul.

— Care bani? Îi juca la cărți şi păstra numai atât cât să pună la loc marfa. Aşa se-ntâmplă prin părțile noastre, în caz că n-ați aflat încă. Pădurea tropicală ne înghite. Dacă nu avem un punct fix la care să simțim nevoia să ne-ntoarcem, ne tot învârtim încoace şi-ncolo fără rost.

Oamenii încuviințară cu un fel de mândrie perversă. Chiar atunci intră în încăpere bătrânul.

— Mai e un hoit afară.

Ieşiră în mare grabă şi, scăldați de ploaie, îl descoperiră şi pe cel de-al doilea mort. Era întors cu fața în jos şi avea pantalonii în vine. Urmele de gheare porneau din dreptul umerilor şi gâtlejul îi era sfârtecat, cum de altfel se întâmplase cu toti ceilalți. Lângă cadavru, maceta înfiptă în pământ la numai câțiva paşi dovedea că mortul nici măcar nu apucase să o folosească.

— Cred că înțeleg, spuse bătrânul. Dădeau târcoale cadavrului şi citeau pe chipul grăsanului că se străduia din răsputeri să ajungă şi el la aceeaşi concluzie.

— Mortul e Plascencio Punan, unul care nu ieşea prea des în lume şi se vede treaba că se grăbeau să se-ntâlnească pentru a mânca împreună. Ați văzut cozile de iguană făcute scrum? Le adusese Plascencio. Prin părțile astea nu există asemenea animale. Probabil că le vânase departe, la câteva zile bune de-aici, undeva în adâncul pădurii. Dumneavoastră nu l-ați cunoscut. Era spărgător de piatră. Nu umbla după aur ca majoritatea demenților care se-ncumetă să se-apropie de ținuturile noastre, şi m-a încredințat că smaralde nu se găsesc decât acolo. Îmi amintesc că l-am auzit vorbind despre Columbia şi

pietrele verzi, mari cât pumnul. Sărmanul! La un moment dat a simțit nevoia să iasă şi să-şi golească măruntaiele. Aşa l-a prins fiara. Stând pe vine şi sprijinit în macetă. Se vede că l-a atacat din față, şi-a împlântat ghearele în umerii lui, după care i-a înfipt colții în beregată. Miranda a auzit cu siguranță strigătele şi a prins cea mai urâtă parte a scenei. Şi atunci nu s-a mai gândit decât să-şi înşeueze catârul şi să o ia la sănătoasa. După cum se vede, n-a ajuns prea departe.

Unul dintre oameni dădu ocol cadavrului. Avea resturi de excremente lipite de spate.

— Bine măcar că a apucat să-şi facă nevoile, zise el, şi lăsară cadavrul cu fața în jos, pentru ca ploaia necruțătoare să şteargă urmele ultimei fapte pe care o săvârşise pe această lume.

Capitolul al optulea

Restul după-amiezei şi-l petrecură ocupându-se de morți.

Îi înveliră pe amândoi în hamacul lui Miranda, față în față, pentru a nu-i lăsa să intre în veşnicie ca nişte străini, după care cusură giulgiul şi îi atârnară patru bolovani la capete.

Îi târâră până la o mlaştină din apropiere, îi ridicară, le făcură vânt şi îi aruncară printre trestii şi trandafiri de baltă. Trupurile lor se scufundară bolborosind, trăgând după ele în adâncuri plante şi broaşte.

Când întunericul se înstăpânise asupra pădurii, se întoarseră la prăvălie şi grăsanul hotărî cine trebuia să facă de pază.

Doi bărbați urmau să stea de veghe şi aveau să fie înlocuiți după patru ceasuri de altă pereche. El avea să doarmă fără întrerupere până la revărsatul zorilor.

Înainte de a se culca, pregătiră orez cu felii de banană şi, după cină, Antonio José Bolívar îşi spălă placa dentară pentru a o înfaşura imediat după aceea în batistă. Tovarăşii săi de drum îl văzură ezitând o clipă şi fură surprinşi să constate că îşi pusese din nou proteza.

Pentru că făcea parte din prima strajă, bătrânul luă cu sine lampa de carbid.

Însoțitorul său îl privea, perplex, cum citeşte cu lupa semnele frumos orânduite în paginile cărții.

— E-adevărat că ştii să citeşti, prietene?

— Puțin.

— Şi ce citeşti?

— Un roman. Dar linişte acum! Dacă vorbeşti, se mişcă flacăra, iar mie încep să-mi danseze literele în fața ochilor.

Celălalt se îndepărtă, pentru a nu-l tulbura, dar atenția pe care bătrânul o dădea cărții era atât de mare, încât nu mai putu suporta să rămână deoparte.

— Despre ce e vorba?

— Despre dragoste.

Primind acest răspuns, celălalt se apropie cu sporită curiozitate.

— Ce spui, bre! Cu femei adevărate, care te fac să-ți clocotească sângele în vine?

Bătrânul închise cartea pe neaşteptate, făcând să tremure flacăra lămpii.

— Nu. E vorba despre altfel de dragoste. Despre dragostea care doare.

Omul se simți dezamăgit. Ridică din umeri şi se îndepărtă. Trase ostentativ o duşcă, îşi aprinse o țigară şi începu să-şi ascută maceta.

Trecea piatra peste tăiş, scuipa pe lama de oțel, o ascuțea din nou şi o-ncerca apoi cu buricul degetului.

Bătrânul îşi vedea de ale sale, fără să se simtă stingherit de zgomotul aspru al pietrei pe lama de oțel, îngânând cuvintele ca şi cum s-ar fi rugat.

— Haide, citeşte puțin mai tare.

— Serios? Te interesează?

— Sigur că da. Am fost o dată la cinema, în Loja şi am văzut un film mexican de dragoste. Ce să-ți mai spun, măi frate. Am plâns de sălta cămaşa pe mine.

— Atunci trebuie să-ți citesc de la-nceput, ca să ştii care dintre ei sunt buni şi care nu.

Antonio José Bolívar se întoarse la prima pagină a cărții. O citise de mai multe ori şi o ştia pe dinafară.

„Paul o sărută cu patimă, în timp ce gondolierul, complice la aventurile prietenului său, se prefăcea că se uită în altă parte, iar gondola, aşternută cu perne pufoase, aluneca încet pe canalele venețiene."

— Nu chiar aşa de repede, prietene, se auzi un glas.

Bătrânul îşi ridică privirea de pe carte. Era înconjurat de trei bărbați. Primarul se odihnea departe de ei, întins pe un morman de saci.

— Sunt câteva cuvinte pe care nu le cunosc, îi atrase atenția cel care vorbise mai devreme.

— Tu le-nțelegi pe toate? îl întrebă altul.

Bătrânul începu atunci să le explice, în felul său, termenii necunoscuți.

După vreo câteva ceasuri în care făcuseră schimb de păreri, presărându-le cu anecdote picante, apucaseră să lămurească pe jumătate problema gondolierului, a gondolei şi a sărutului pătimaş. Dar le era cu neputință să priceapă taina unui oraş în care oamenii nu aveau nevoie de cizme pentru a ieşi la plimbare.

— Naiba ştie dacă nu cumva prin părțile alea nu plouă foarte mult.

— Sau dacă nu cumva sunt râuri care ies din matcă.

— Cred că cei de-acolo au parte de şi mai multă apă decât noi.

— Ia gândiți-vă putin. Unul de pe-acolo merge şi el să bea câteva păhărele, îi vine la un moment dat să se uşureze şi, ieşind din casă, îi vede pe vecini privindu-l cu ochii holbați ca de peşte.

Oamenii râdeau, fumau, beau. Primarul se răsuci din cale-afară de nervos în culcuşul lui.

— Dacă vreți să ştiți, Veneția e un oraş construit într-o lagună. Şi se află

în Italia, răcni grăsanul, furios că nu era lăsat să doarmă.

— Aha! Cu alte cuvinte casele plutesc ca nişte plauri, trase concluzia unul dintre ei.

— Dacă ar fi aşa, atunci ce nevoie ar mai avea de bărci? Ar putea să se deplaseze direct cu casa, în loc de barcă, îşi dădu cu părerea altcineva.

— Vai de capul vostru, nătărăilor! Au case obişnuite. Ba, dacă tot a venit vorba, băgați bine la cap că au şi palate, catedrale, castele, poduri, străzi pe care se plimbă oamenii. Toate clădirile au temelie de piatră, declară grăsanul.

— De unde ştiți asta, mă rog frumos? Ați fost acolo? îl întrebă bătrânul.

— Nu. Dar sunt instruit. Pentru asta m-au făcut primar.

Explicația grăsanului complica lucrurile.

— Dacă am înțeles bine, excelență, oamenii ăia au pietre care plutesc şi care trebuie sa fie un fel de pietre ponce, dar chiar şi aşa, dacă îşi construieşte cineva o casă din piatră ponce, tot nu pluteşte, domnule. Sunt sigur că le bagă scânduri pe dedesubt.

Primarul îşi cuprinse capul în mâini.

— Vai de capul vostru, nătărăilor! Vai de capul vostru! Credeți ce poftiți. Pe voi v-a îmbolnăvit mentalitatea din junglă. Pe voi nu vă mai scoate nici Dumnezeu din ceruri din prostia în care ați căzut. A, şi încă ceva: încetați să-mi mai spuneți „excelență". De când plecați urechea la spusele dentistului, v-ați deprins să folosiți cuvântul ăsta.

— Şi cum ați vrea să vă spunem? Judecătorului trebuie să-i spunem „domnia-voastră"; preotului -„eminență", şi trebuie să vă spunem şi dumneavoastră cumva, excelență.

Grăsanul vru să mai adauge ceva, dar un gest al bătrânului îl făcu să se oprească. Oamenii înțeleseră, puseră mâna pe arme, stinseră lămpile şi îşi ciuliră urechile în aşteptare.

De-afară se făcea auzit freamătul unui trup care înainta cu băgare de seamă. Avea mersul uşor şi nu făcea zgomot, dar trupul acela se atingea de tufele scunde şi de plante. Şuvoiul de apă era astfel stăvilit, dar puțin mai târziu, când înainta din nou, apa se scurgea şi mai abundent.

Corpul aflat în mişcare trasa un semicerc în jurul colibei negustorului. Primarul se apropie în vârful picioarelor de bătrân.

— O fi tigroaica?

— Da. Şi ne-a mirosit.

Grăsanul se ridică pe neaşteptate. În pofida întunericului, se îndreptă spre uşă, ajunse în dreptul ei şi îşi descărcă pistolul, trăgând orbeşte în direcția hățişurilor.

Oamenii aprinseră lampa. Clătinau din cap fară să facă nici un comentariu şi se uitau la primar cum îşi încarcă din nou arma.

— Numai din vina voastră mi-a scăpat. Fiindcă v-ați petrecut noaptea vorbind numai tâmpenii, ca nişte cățele în călduri, în loc să vă faceți datoria şi să stați de veghe.

— Se vede bine că sunteți instruit, excelență. Totul era împotriva fiarei. Nu trebuia decât să o lăsăm să ne dea târcoale pentru a calcula la ce distanță

se află de noi. Ar mai fi făcut câțiva paşi şi s-ar fi trezit în bătaia puştilor noastre.

— Da. Voi le ştiți pe toate. Poate că am nimerit-o, se dezvinovăți grăsanul.

— Duceți-vă să verificați, dacă vreți. Iar dacă vă atacă un țânțar, să nu-l omorâți cu şase gloanțe, pentru că în felul ăsta nu faceți altceva decât să ne alungați somnul.

În zori, profitând de lumina slabă filtrată de acoperământul pădurii, ieşiră să cerceteze împrejurimile. Ploaia nu ştersese urmele plantelor strivite de tigroaică în trecerea ei. Nu se vedeau dâre de sânge în frunziş, iar urmele se pierdeau în desişul pădurii.

Se întoarseră la colibă şi băură cafea neagră.

— Cel mai tare mă nemulțumeşte că fiara dă târcoale pe-aici, la mai puțin de cinci kilometri de El Idilio. Cât îi trebuie unui tigru să străbată distanța asta? întrebă primarul.

— Mai puțin decât ne trebuie nouă. Are patru labe, ştie să sară peste băltoace şi nu poartă cizme, răspunse bătrânul.

Primarul înțelese că se discreditase prea mult în ochii oamenilor. Dacă ar fi petrecut mai mult timp în preajma bătrânului care nu se sfia să dea dovadă neîncetat de sarcasm, n-ar fi reuşit decât să-şi sporească faima de încurcă-lume şi poate chiar pe aceea de fricos fără pereche.

Îi veni în minte o solutie care suna plauzibil şi care până una alta îl scotea basma curată.

— Hai să facem un târg, Antonio José Bolívar. Tu eşti un adevărat veteran al pădurii. O cunoşti mai bine decât pe tine însuți. Noi nu facem altceva decât să te încurcăm, bătrâne. Urmăreşte-o şi ucide-o! Dacă reuşeşti, statul îți va plăti pentru trebuşoara asta cinci mii de sucri. Rămâi aici şi fă cum te taie capul. Între timp, noi ne întoarcem ca să apărăm satul. Cinci mii de sucri. Ce zici?

Bătrânul ascultă fără să clipească propunerea grăsanului.

În realitate, singurul lucru înțelept pe care l-ar fi putut face ar fi fost să se întoarcă în El Idilio. Fiara hăituită de om avea să se-ndrepte spre sat, unde foarte lesne i s-ar fi putut întinde o capcană. Mai mult ca sigur, tigroaica avea să caute noi victime şi era o nerozie să încerce să-i încalce teritoriul.

Primarul voia să scape de el. Cu răspunsurile lui în doi peri îi rănea principiile de animal autoritar şi ticluise o formulă elegantă tocmai pentru a se descotorosi de el.

Bătrânul nu se sinchisea nici cât negru sub unghie de ceea ce credea grăsanul veşnic transpirat. Nu-i păsa nici măcar de recompensa făgăduită. Alte gânduri îi treceau lui prin minte.

Ceva îi spunea că fiara nu se afla departe. Poate că îi privea chiar în acele clipe şi începuse să se întrebe de ce nu îi era milă de nici una dintre victime. Poate că viața petrecută printre shuari îi îngăduise să vadă un act justițiar în aceste morți. Un sângeros, dar inevitabil ochi pentru ochi.

Străinul îi omorâse puii şi cine ştie dacă nu cumva şi pe mascul. Pe de altă parte, purtarea tigroaicei îl făcuse să-şi dea seama că îşi căuta moartea

apropiindu-se primejdios de mult de oameni, cum de altfel se întâmplase cu o noapte în urmă şi mai înainte, când le făcuse de petre-canie lui Plascencio şi lui Miranda.

Un glas tainic îi şoptea că a o ucide era o faptă de milostenie absolut necesară, însă nu era vorba despre milostenia acelora care îşi pot îngădui să ierte şi să-şi reverse mila. Fiara căuta prilejul de a muri într-o confruntare, într-un duel pe care nici primarul şi nici ceilalti oameni nu îl puteau înțelege.

— Ce zici, bătrâne? repetă primarul.

— Sunt de acord. Dar să-mi lăsați țigări, chibrituri şi încă pe-atâtea cartuşe.

Primarul răsuflă uşurat auzind că bătrânul acceptase şi îi dădu ce îi ceruse.

Oamenilor nu le trebui prea mult timp pentru a se pregăti de întoarcere. Îşi luară rămas-bun, iar Antonio José Bolívar îşi asumă sarcina de a verifica dacă fereastra şi uşa colibei erau bine închise.

La prânz se întunecă şi, la lumina slabă a lămpii, când totul se cufundase în tăcere, bătrânul continuă să aştepte, reluându-şi lectura şi mai târziu se simți înconjurat din toate părțile de zgomotul apei care se prelingea pe frunze.

Luase cartea de la-nceput. Era supărat că nu reuşea să înțeleagă subiectul. Repeta frazele învățate pe dinafară, pe care buzele lui ajunseseră să le rostească fără nici o noimă. Gândurile sale o luaseră razna, împrăştiindu-se care-ncotro, căutând un punct fix la care să se oprească.

— Poate că mi-e teamă.

Se gândi atunci la un proverb pe care-l ştia de la shuari şi care-l povățuia să se ferească de teamă. Stinse lampa. În întuneric se întinse pe saci, cu puşca pregătită odihnindu-i-se pe piept şi îşi lăsă gândurile să se liniştească, aşa cum se liniştesc pietrele când ating fundul apei.

Hai să vedem, Antonio José Bolívar. Ce se-ntâmplă? Nu e prima oară când ai de-a face cu o fiară scoasă din minți. Ce te nelinişteşte? Aşteptarea? Ai vrea s-o vezi chiar acum doborând uşa ca să se termine o dată pentru totdeauna? N-o să se-ntâmple una ca asta. Ştii bine că nici un animal nu e atât de prost încât să dea buzna într-un bârlog străin. Şi de ce eşti atât de sigur că fiara te caută tocmai pe tine? Nu te gândeşti că, prin toată iscusința de care-a dat dovadă, s-ar putea hotărî să-i atace pe ceilalți din grup? I-ar putea urmări şi le-ar veni de hac, omorându-i unul câte unul, înainte de a mai apuca să ajungă în El Idilio. Ştii bine că poate să facă asta şi ar fi trebuit să-i avertizezi, spunându-le: „Nu vă îndepărtați unul de altul nici măcar cu un metru. Nu dormiți, petreceți-vă noaptea stând treji şi numai pe malul râului". Chiar şi aşa, ştii bine că fiarei i-ar fi uşor să-i pândească, să facă un singur salt, trântindu-l la pământ pe unul dintre ei şi sfâşiindu-i beregata, iar înainte ca ceilalți să-şi revină din sperietură, ea se va afla departe, ascunsă la loc sigur şi pregătindu-şi următorul atac. Crezi că tigroaica te socoteşte pe potriva ei? Nu fi trufaş, Antonio José Bolívar! Aminteşte-ți că nu eşti vânător, pentru că tu însuți ai respins mereu calificativul ăsta, iar felinele îi pândesc pe adevărații vânători, urmăresc mirosul fricii şi al mădularelor împietrite pe care îl emană

adevărații vânători. Tu nu ești vânător. De multe ori i-ai auzit pe locuitorii din El Idilio vorbind despre tine şi numindu-te „Vânătorul" şi le-ai răspuns că nu e adevărat, pentru că vânătorii ucid pentru a-şi învinge teama care-i scoate din minți şi îi face să putrezească pe dinăuntru. De câte ori nu ai văzut ivindu-se tot felul de indivizi înfierbântați, înarmați până-n dinți, intrând în adâncul pădurii? Câteva săptămâni mai târziu apăreau din nou, aducând cu sine piei de urs, nutrii, şerpi boa, şopârle, pisici sălbatice, dar niciodată nu veneau cu rămăşițele unui adevărat rival ca tigroaica pe care o aştepți acum. I-ai văzut îmbătându-se criță lângă mormanul de piei numai pentru a-şi ascunde teama pe care le-o inspira convingerea că vrăjmaşul îi văzuse, îi adulmecase şi îi dispreţuise în imensitatea pădurii. E-adevărat că vânătorii se împuținează pe zi ce trece, pentru că animalele s-au îndreptat spre răsărit, trecând munți înspăimântători de abrupți, departe, atât de departe, încât ultima anacondă văzută se află pe teritoriul brazilian. Dar tu ai văzut şi ai vânat anaconde nu departe de-aici.

Prima dată a fost un act justițiar sau o răzbunare. Oricât de mult ai întoarce lucrurile pe toate părțile, tot nu reuşeşti să vezi diferența. Reptila îl surprinsese pe fiul unui colonist în timp ce se îmbăia. Țineai la copilul ăla. Nu avea mai mult de doisprezece ani şi anaconda l-a lăsat moale ca o cârpă. Îți aminteşti, bătrâne? I-ai luat urma într-o canoe, până când ai descoperit plaja unde se-ncălzea la soare. Atunci ai lăsat ca momeală câteva nutrii moarte şi te-ai pus pe aşteptat. Pe vremea aia erai tânăr, sprinten, şi ştiai că de această sprinteneală depindea şansa de a nu ajunge la rândul tău hrană la ospățul zeiței apelor. Ai făcut o săritură frumoasă. Cu maceta în mână. Ai mers la sigur când ai împlântat tăişul. Capul şarpelui a căzut pe nisip şi înainte de a-l atinge făcuseşi al doilea salt, pentru a te pune la adăpost în spatele tufişurilor, în timp ce reptila se zbătea, biciuind pământul cu trupul ei vânjos. Unsprezece sau doisprezece metri de ură. Unsprezece sau doisprezece metri de piele măslinie cu inele negre, încercând să ucidă chiar şi după ce murise.

A doua oară a fost un omagiu de recunoştință față de vraciul shuar care îți salvase viața. Îți aminteşti? Ai repetat trucul: ai lăsat carnea pe plajă şi ai aşteptat cocoțat într-un copac până când ai văzut-o că iese din apă. De data asta n-a mai fost loc pentru ură. O priveai cum înfulecă rozătoarele în timp ce pregăteai săgeata, învelindu-i vârful ascuțit într-o pânză de păianjen, înmuindu-l mai apoi în curara, potrivind-o în sarbacană şi țintind la baza craniului.

Reptila a fost lovită în plin de săgeată, s-a ridicat aproape în întregime şi, din copacul în care stăteai la pândă, i-ai văzut ochii galbeni, pupilele verticale căutându-te cu o privire care nu a ajuns până la tine, fiindcă, după cum se ştie, curara îşi face repede efectul.

A urmat un adevărat ritual, i-ai scos pielea, ai făcut cincisprezece, douăzeci de paşi, iar maceta străpungea carnea rece şi trandafirie, care se umplea de nisip.

Îți aminteşti, bătrâne? Când le-ai dat pielea, shuarii au declarat că nu erai de-al lor, dar că erai de pe aceste meleaguri.

Tigrii nu-ți sunt nici ei străini, numai că nu ai omorât niciodată un pui, fie el de tigru sau de altă jivină. Numai exemplare adulte, după cum spune legea shuarilor. Ştii că tigrii sunt animale ciudate şi imprevizibile. Nu sunt atât de puternici ca jaguarii, însă dau dovadă de o inteligență rafinată.

„Dacă urmărirea e prea uşoară şi te face să te simți sigur pe tine, înseamnă că tigrul îți pândeşte ceafa", spun shuarii şi nu se-nşală câtuşi de puțin.

Odată, când ți-o ceruseră coloniştii, ai avut prilejul să observi şiretenia marii pisici vărgate. Un exemplar foarte puternic se ghiftuia cu vacile şi catârii localnicilor şi te-au rugat să le dai o mână de ajutor. A fost o hăituială anevoioasă. Mai întâi, animalul s-a lăsat urmărit, călăuzindu-te până la poalele muntelui Condor, ținuturi acoperite de tufişuri pitice, ideale pentru vânătoarea la nivelul solului. Văzându-te prins în capcană, ai încercat să scapi şi să te-ntorci în hățişul pădurii, dar tigrul îți ațin use calea, arătându-se netemător, şi nu ți-a lăsat timp să iei puşca şi să ocheşti. Ai tras de două sau de trei ori şi nu l-ai nimerit, până când ai înțeles că felina voia să te obosească înainte de atacul decisiv. Te-a făcut să înțelegi astfel că ştia să aştepte şi poate chiar că munițiile tale erau insuficiente.

A fost o luptă dreaptă. Îți aminteşti, bătrâne? Aşteptai fără să ți se clintească nici un muşchi de pe față, trăgându-ți palme pentru a-ți alunga somnul. Trei zile de aşteptare până când tigrul s-a simțit în siguranță şi a trecut la atac. A fost un truc excelent că ai aşteptat întins la pământ şi cu arma pregătită.

Dar de ce oare îți aminteşti toate astea? De ce oare tigroaica asta te pune pe gânduri? Poate pentru că semănați foarte mult? După patru asasinate ştie la fel de mult despre oameni pe cât ştii tu despre tigri. Sau poate că tu ştii mai puțin decât ea. Shuarii nu omoară tigri. Carnea nu e comestibilă, iar pielea nu ajunge decât pentru câteva sute de podoabe pe care le poartă câteva generații de oameni. Shuarii! Ți-ar plăcea să fie unul dintre ei cu tine? Bineînțeles, fratele tău Nushino.

— Frate, mă urmăreşti?

Shuarul va tăgădui. Scuipând de mai multe ori, ca să te încredințeze că spune adevărul, o să-ți arate că puțin îi pasă de tărăşenia asta. Nu e treaba lui. Tu eşti vânătorul alb, cel înzestrat cu puşcă, cel care distruge moartea, înveninând-o cu durere. Fratele tău Nushino o să-ți spună că shuarii nu le ucid decât pe maimuțele izama, cele atât de leneşe.

— Şi de ce, frate? Maimuțele tzanza nu fac decât să doarmă atârnate de copaci.

Înainte de a-ți răspunde, fratele tău Nushino o să tragă un pârț lung şi sonor, în aşa fel încât nici o maimuță tzanza să nu îl audă când îți va povesti că, demult, o căpetenie shuar a devenit rea şi sângeroasă. Îi omora pe shuarii buni fără nici un motiv, iar bătrânii i-au hărăzit moartea. Tnaupi, căpetenia sângeroasă, văzându-se încolțit, a luat-o la sănătoasa şi a fost preschimbat în maimuță leneşă, dar, pentru că maimuțele se aseamănă atât de mult, e cu neputință să se ştie în care dintre ele se ascunde indianul osândit. De asta

trebuie omorâte toate.

— Aşa se spune că a fost, va rosti scuipând pentru ultima oară fratele Nushino înainte de a pleca, pentru că shuarii pleacă atunci când au terminat de spus o poveste, evitând astfel întrebările care dau naştere atâtor minciuni.

De unde îți vin toate gândurile astea? Haide, Antonio José Bolívar, bătrâne! Sub ce plantă se ascund înainte de a ataca? Să te fi găsit oare teama şi să nu mai poți face nimic ca să te-ascunzi de ea? Dacă-i aşa, atunci ochii ei te văd, precum vezi tu revărsatul zorilor strecurându-se printre trestii.

După ce bău câteva ceşti mari de cafea, începu să se pregătească. Topi câteva lumânări şi scufundă cartuşele în seu. Le scoase apoi, lăsând ceara lichidă să picure până când cartuşele rămaseră acoperite de un strat subțire. În felul ăsta rămâneau uscate oricât de mult ar fi plouat.

Se unse pe frunte cu restul seului topit, acoperindu-şi mai ales sprâncenele cu un fel de cozoroc de ceară, pentru ca apa să nu-i stânjenească privirea dacă s-ar fi văzut nevoit să înfrunte fiara într-un luminiş.

La sfârşit verifică ascuțişul macetei şi plecă în pădure să caute urmele.

Luându-se după semnele pe care le zărise cu o zi în urmă, începu prin a trasa o rază de două sute de paşi numărați din dreptul colibei către răsărit.

O dată ajuns în locul dorit, porni în semicerc spre sud-vest.

Descoperi câteva plante doborâte la pământ, cu tulpinile îngropate în noroi. Acolo se ascunsese fiara înainte de a se furişa spre colibă, iar plantele strivite se vedeau din loc în loc, pierzându-se pe un povârniş din pădure.

Trecu pe lângă semnele vechi şi continuă să caute.

Îndărătul frunzelor mari de bananier sălbatic descoperi urmele de labe. Erau brazde adânci, ca nişte pumni de om în toată firea şi alături de ele găsi şi alte detalii care stăteau mărturie pentru purtarea animalului.

Femela nu vâna. Tulpinile frânte chiar lângă urmele de labe contraziceau stilul de vânătoare al oricărei feline. Tigroaica dădea din coadă, frenetică până la nepăsare, stârnită de apropierea victimelor. Nu, nu vâna. Se mişca fiind încredințată că se află în fața unor specii mai puțin dotate.

Şi-o închipui acolo, cu trupul zvelt, cu răsuflarea întretăiată, neliniştită, cu privirea fixă, împietrită, cu muşchii încordați, dând din coadă cu senzualitate.

— Bine, fiară deşteaptă, ştiu de-acum care-ți sunt mişcările. Nu mai trebuie să aflu decât unde eşti.

I se adresase pădurii şi primise în schimb răspunsul ploii.

Mărindu-şi raza de acțiune, se îndepărtă de coliba negustorului până când ajunse în dreptul unei ridicături de teren care îi îngăduia să vadă drumul străbătut. Erau acolo tufe pitice şi dese, contrastând cu copacii înalți care l-ar fi apărat de un atac la nivelul solului. Se hotărî să lase în urmă movilița şi să înainteze către apus, în direcția râului Yacuambi, care nu se afla departe.

Cu puțin înainte de amiază ploaia se opri şi atunci intră în panică. Trebuia să plouă în continuare; altfel, apa ar fi început să se evapore şi pădurea ar fi fost învăluită într-o pâclă deasă, din pricina căreia n-ar mai fi putut să respire şi nici să vadă mai departe de lungul nasului.

Dintr-o dată, milioane de ace argintii străpunseră văzduhul, scăldând în lumină locurile asupra cărora se revărsau. Se afla încă într-un loc ferit de norii de aburi, luminat de razele soarelui care cădeau pe plantele ude. Se frecă la ochi blestemând printre dinți şi, înconjurat de sute de curcubee efemere, se grăbi să iasă de-acolo înainte de a fi început temuta evaporare. Atunci o zări.

Alertat de zgomotul unui şuvoi neaşteptat, se întoarse şi o văzu îndreptându-se spre sud, la vreo cincizeci de metri distanță.

Se mişca încet, cu gura deschisă, biciuindu-şi coastele cu coada. O măsură din ochi şi îşi dădu seama că avea cel puțin doi metri lungime şi că, ridicată pe labele dindărăt, depăşea statura unui câine ciobănesc.

Fiara dispăru îndărătul unei tufe şi aproape imediat apăru din nou. De data asta se îndrepta spre nord.

— Cunosc vicleşugul ăsta. Dacă vrei să stau aici, cu-atât mai bine, rămân pe loc. Nici tu n-o să vezi nimic printre norii de abur, îi strigă şi se adăposti îndărătul unui trunchi de copac.

Imediat după oprirea ploii apărură şi țânțarii. Trecură la atac căutând buze, pleoape, orificii. Insectele acestea minuscule se strecurau în nas, în urechi, printre firele de păr. Luă cât putu de repede o țigară, o desfăcu, o mestecă şi se unse pe față şi pe brațe cu pasta aceea amestecată cu salivă.

Din fericire, ploaia nu se oprise pentru multă vreme şi începu din nou să toarne cu găleata, cu şi mai mare furie. Totul reintră în normal şi nu se mai auzea decât zgomotul apei printre frunze.

Tigroaica se mai arătă de câteva ori, mişcându-se mereu pe traiectoria nord-sud.

Bătrânul o privea cu luare-aminte. Urmărea mişcările animalului pentru a descoperi în ce loc din pădure făcea cale-ntoarsă pentru a ajunge exact în acelaşi punct dinspre nord, reîncepându-şi plimbarea provocatoare.

— Aici sunt. Eu sunt Antonio José Bolívar Proafio şi singurul lucru care îmi prisoseşte e răbdarea. Eşti un animal ciudat, nu încape nici o îndoială. Mă-ntreb dacă purtarea ta e inteligentă sau numai disperată. De ce nu-mi dai târcoale şi nu încerci să simulezi atacul? De ce nu mergi spre răsărit, pentru ca eu să te urmez? Te tot plimbi de la miazănoapte la miazăzi, faci cale-ntoarsă la apus şi o iei de la capăt. Mă crezi chiar atât de prost? Îmi ații calea spre râu. Asta e planul tău. Vrei să mă vezi fugind în pădure şi să mă urmăreşti. Nu sunt chiar atât de nătărău, draga mea. Iar tu nu eşti chiar aşa de inteligentă pe cât credeam.

Îi studia mişcările şi de câteva ori fusese cât pe-aci să tragă, dar nu o făcuse. Ştia că trebuie să o nimerească definitiv şi fără greş. Dacă o rănea numai, tigroaica nu i-ar fi lăsat timp să-şi încarce din nou arma, şi s-ar fi putut chiar ca puşca lui veche să-i joace feste, slobozind două cartuşe deodată.

Orele treceau şi, când începuse să se întunece, îşi dădu seama că fiara nu încerca să îl facă să se îndrepte spre răsărit. Voia să-l silească să rămână acolo, în locul în care se afla, aşteptând căderea întunericului pentru a se năpusti asupra lui.

Bătrânul socoti că mai avea la dispoziție o oră de lumină, timp în care

trebuia să plece, să ajungă la malul râului şi să caute un loc sigur unde să se pună la adăpost.

Aşteptă ca tigroaica să-şi încheie drumul spre miazăzi şi să se-ntoarcă de unde plecase. Şi atunci o luă la fugă spre râu.

Ajunse într-o zonă netedă, care-i îngădui să câştige timp şi o străbătu cu puşca la piept. Cu puţin noroc avea să ajungă pe malul râului, înainte ca tigroaica să descopere că încercase să evadeze. Ştia că, nu departe de-acolo, avea să dea peste tabăra părăsită de căutătorii de aur, unde s-ar fi putut refugia.

Se bucură când auzi zgomotul râului. Era aproape. Pentru a ajunge pe mal nu mai trebuia decât să coboare un povârniş de vreo cincisprezece metri acoperit cu ferigi, când îl atacă fiara.

Probabil că, dându-şi seama că încercase să fugă, tigroaica se mişcase cu asemenea repeziciune, încât reuşise să îl ajungă din urmă şi mersese pe un drum paralel, fără ca el să o vadă, până când bătrânul se trezise cu ea alături.

Îl împinse cu labele dinainte, iar bătrânul se rostogoli pe povârniş în jos. Ameţit, se ridică, apucă maceta cu amândouă mâinile şi aşteptă atacul final.

Sus, pe marginea povârnişului, tigroaica dădea din coadă frenetic. Urechile ei mici fremătau, captând toate zgomotele pădurii, însă nu ataca.

Surprins, bătrânul se duse încet şi îşi recuperă puşca.

— De ce nu ataci? Ce joc mai e şi ăsta?

Armă puşca şi ochi. De la distanţa aceea nu putea da greş. Tigroaica nu-l slăbea din ochi. Deodată, trase un răget trist şi obosit şi se întinse pe labe.

Răspunsul abia auzit al masculului răsună de foarte aproape şi nu îi fu greu să-l găsească.

Era mai mic decât femela şi se întinsese la adăpostul unui copac uscat. Pielea i se lipise de oase şi o coapsă îi fusese sfârtecată de alice. Abia respira şi se vedea că agonia era îngrozitor de dureroasă.

— Asta voiai? Să-l împuşc pentru a-i curma suferinţa? strigă bătrânul către tigroaică, iar ea se ascunse printre plante.

Se apropie de masculul rănit şi îl lovi uşor cu palma peste cap. Animalul deschise cu greu pleoapele şi, examinând cu grijă rana, bătrânul văzu că începuseră să îl mănânce furnicile.

Îndreptă ţeava puştii spre pieptul animalului.

— Îmi pare rău, prietene. Străinul ăsta blestemat ne-a distrus viaţa tuturor.

Şi apăsă pe trăgaci.

Nu o vedea pe tigroaică, dar simţea că se ascunde sus, lăsându-se pradă unei disperări asemănătoare, poate, celei omeneşti.

Încărcă arma şi plecă liniştit spre malul râului. Mersese cam o sută de metri când o văzu coborând să-şi întâlnească masculul mort.

Când ajunse la tabăra părăsită de căutătorii de aur era aproape întuneric şi descoperi că apa doborâse coliba de trestii. Se uită de jur împrejur şi se bucură când zări o canoe cu fundul zgâriat răsturnată pe plajă.

Tot acolo găsi şi un sac cu felii de banană uscată, îşi umplu buzunarele şi

se vârî sub canoe. Pietrele care se aflau acolo nu aveau nici urmă de apă pe ele. Răsuflă uşurat când se văzu tolănit cu fața-n sus, cu picioarele întinse şi la loc sigur.

— Ai avut noroc, Antonio José Bolívar. Căzătura aia putea să-ți frângă toate oasele. Noroc cu salteaua de ferigi.

Îşi aşeză arma şi maceta lângă el. Canoea era destul de înaltă pentru a o lua în cârcă dacă ar fi vrut să înainteze sau să se întoarcă. Avea cam nouă metri lungime şi era zgâriată de pietrele ascuțite aduse de curenți.

Aşezat comod, se îndestulă cu câteva felii de banană uscată şi îşi aprinse o țigară de foi, pe care o fumă cu o adevărată voluptate. Era foarte obosit şi nu peste multă vreme îl cuprinse somnul.

Avu un vis ciudat. Se făcea că avea trupul vopsit în culorile schimbătoare ale şarpelui boa şi se aşezase cu fața spre râu pentru a se bucura de efectele natemei.

Înaintea lui se mişca ceva, în aer, printre frunze, pe suprafața apei liniştite, pe fundul râului. Ceva care părea să aibă toate formele şi în acelaşi timp se hrănea cu toate aceste forme. Se schimba neîncetat, fără a le îngădui ochilor lui halucinați să se obişnuiască fie şi cu una dintre ele. Brusc lua forma unui papagal, se preschimba apoi într-un peşte enorm, fară oase, care sărea cu gura deschisă şi înghițea luna, căzând înapoi în apă cu brutalitatea unui zăgan care se năpusteşte asupra unei ființe omeneşti. Acest ceva nu avea o formă precisă, uşor de definit, dar orice formă ar fi luat, păstra strălucirea neprihănită a unei perechi de ochi galbeni.

— E propria ta moarte care se deghizează pentru a te surprinde. Dacă face asta, e pentru că nu ți-a sosit încă ceasul să pleci. Vâneaz-o, îi poruncea vrăjitorul shuar, trăgându-l cu cenuşă rece pe tot trupul lui înfricoşat.

Şi forma aceea cu ochi galbeni se mişca în toate părțile. Se depărta, până când era înghițită de linia verde, ştearsă şi mereu aproape a orizontului, şi păsările dădeau din aripi cu sporită bucurie, ducându-şi mai departe mesajul de tihnă şi împlinire.

După o vreme însă apărea din nou, sub forma unui nor negru aducător de furtună şi o ploaie de ochi galbeni neprihăniți se revărsa asupra pădurii tropicale, agățându-se de ramuri şi liane, scăldând întreaga junglă într-o tonalitate de un galben incandescent care îl împingea încă o dată în brațele freneziei fricii şi febrei. Voia să strige, dar liliecii vestitori de teamă îi muşcau limba cu dinții lor ascuțiți. Voia să fugă, dar şerpi subțiri şi înaripați i se înfăşurau în jurul gleznelor. Voia să ajungă la coliba lui şi să se ascundă în portretul care îl înfațişa alături de Dolores Encarnacion del Santisimo Sacramento Estupinán Otavalo şi să lase în urmă, o dată pentru totdeauna, acele meleaguri mustind de ferocitate. Însă ochii aceia galbeni erau pretutindeni şi îi ațineau calea, erau pretutindeni în acelaşi timp, ca acum bunăoară, când îi simțea deasupra canoei, iar aceasta se mişca, fremăta sub greutatea acelui trup care păşea pe pielea lui de lemn.

Îşi ținu răsuflarea ca să-şi dea seama ce se-ntâmplă.

Nu. De-acum nu mai era pe tărâmul viselor. Tigroaica chiar era acolo, se

plimba pe canoe şi, cum lemnul era foarte neted, lustruit de apa care curgea neîncetat, fiara se folosea de gheare pentru a-şi croi drum de la proră la pupa, făcându-l să audă de aproape răsuflarea ei neliniştită.

Curgerea râului, ploaia şi paşii tigroaicei erau singurele lui repere din univers. Noua atitudine a fiarei îl obliga să gândească mai repede. Femela îi demonstrase că era mult prea inteligentă ca să-şi închipuie că el avea să accepte provocarea şi să iasă de sub canoe pentru a o înfrunta în plină beznă.

Ce capcană mai era şi asta? Să fi fost adevărat ce spuneau shuarii despre mirosul felinelor? „Tigrul simte mirosul de mort pe care mulți oameni îl răspândesc fără să ştie".

Câteva picături şi imediat după aceea un şuvoi urât mirositor se amestecară cu apa de ploaie care pătrundea prin spărturile canoei.

Bătrânul înțelese că animalul era înnebunit. Urina pe el. Îl însemna ca pe o pradă, socotindu-l mort înainte de a-l înfrunta.

Aşa se scurseră câteva ore lungi şi grele, până când o dâră de lumină răzbătu în refugiul lui.

El dedesubt, stând pe spate şi verificând încărcătura puştii şi tigroaica deasupra, plimbându-se neîncetat, cu mişcări tot mai bruşte şi mai nervoase.

După lumină îşi dădu seama că era cam pe la amiază când o simți că se hotărăşte să coboare. Atent, aşteptă să se mişte din nou, când un zgomot într-o parte a canoei îl făcu să-şi dea seama că tigroaica scurma printre pietrele pe care era aşezată ambarcațiunea.

Văzând că nu răspunde provocării, femela se hotărâse să intre în ascunzătoarea lui.

Târându-se pe spate, se retrase în cealaltă parte a canoei, reuşind să se ferească de ghearele care tocmai apăruseră şi care loveau orbeşte.

Cu puşca lipită de piept înălță capul şi trase.

Văzu sângele țâşnind din laba animalului. Tot atunci simți o durere sfredelitoare în piciorul drept, care îi dovedea că nu-şi depărtase suficient picioarele şi mai multe alice îi pătrunseseră în căpută. Erau chit. Amândoi răniți. O auzi îndepărtându-se şi, ajutându-se de macetă ridică puțin canoea, numai cât s-o vadă, la vreo sută de metri depărtare, lingându-şi laba rănită.

Atunci reîncărcă arma şi dintr-o singură mişcare răsturnă canoea.

Ridicându-se, rana îi produse o durere cumplită, iar fiara, surprinsă, se întinse pe pietre, calculând atacul.

— Sunt aici. Hai să isprăvim odată jocul ăsta blestemat.

Se auzi strigând cu glas străin, fără să fie sigur dacă vorbise în limba shuarilor sau în castiliană, o văzu alergând pe plajă ca o săgeată vărgată, fără să-i pese de laba rănită.

Bătrânul se propti bine pe picioare, iar tigroaica, aflată acum la vreo cinci metri depărtare de el, se năpusti într-un salt uriaş asupră-i, arătându-şi ghearele şi colții.

O forță necunoscută îi porunci să aştepte clipa în care fiara se afla în aer. Atunci apăsă pe trăgaci şi tigroaica se opri în văzduh, cu trupul frânt, prăbuşindu-se mai apoi, cu pieptul sfârtecat de cele două focuri de alice.

Antonio José Bolívar Proafio înaintă cu băgare de seamă. Se apropie de animalul răpus şi se înfioră văzând că alicele o hăcuiseră. Pieptul era o vânătaie enormă, iar din spate ieşeau măruntaiele şi bucăţi de plămâni.

Era mai mare decât crezuse când o văzuse prima oară. Zveltă şi sprintenă, era un animal mândru, splendid, o capodoperă a cărei negrăită frumuseţe nu putea fi nici măcar gândită.

Bătrânul o mângâie, uitând de durerea provocată de piciorul rănit, şi plânse ruşinat, simţindu-se nevrednic, înjosit şi nicidecum biruitor în această luptă.

Cu ochii înecaţi de lacrimi şi de ploaie, împinse trupul animalului până pe mal, iar apa îl purtă în adâncul pădurii, spre locurile neatinse de omul alb, spre întâlnirea cu Amazonul, spre curenţii care aveau să-l sfâşie, folosindu-se de pumnale de piatră, salvându-l pentru totdeauna de jivinele nedemne.

Imediat după aceea azvârli mânios puşca şi o văzu scufundându-se în râu, cu umilinţă. Bestie de metal care înfricoşează toate vieţuitoarele.

Antonio José Bolívar Proafio îşi scoase placa dentară, o înveli în batistă şi, fără a-nceta să-l blesteme pe străinul din pricina căruia începuse tragedia, pe primar, pe căutătorii de aur, pe toţi cei care batjocoreau neprihănirea Amazoniei, reteză dintr-o singură lovitură de macetă o creangă groasă şi, sprijinindu-se în ea, purcese la drum către El Idilio, către coliba lui, în căutarea romanelor ce vorbeau despre dragoste în cuvinte atât de frumoase, care uneori îl ajutau să uite cruzimea oamenilor.

Artatore, Yugoslavia, 1987
Hamburg, Germania, 1988